Europos Parlamentas
2024-2029

PRIIMTI TEKSTAI

P10_TA(2025)0129

Komisijos 2024 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita

2025 m. birželio 18 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Komisijos 2024 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos (2024/2078(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutartį (toliau – ES sutartis), ypač į jos 2 straipsnį, 3 straipsnio 1 dalį, 3 straipsnio 3 dalies antrą pastraipą, 4 straipsnio 3 dalį ir 5, 6, 7, 11, 19 ir 49 straipsnius,

– atsižvelgdamas į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV), ypač į jos straipsnius, susijusius su pagarba demokratijai, teisinei valstybei ir pagrindinėms teisėms, jų apsauga ir skatinimu Sąjungoje, įskaitant 70, 258, 259, 260, 263, 265 ir 267 straipsnius,

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją (toliau – Chartija),

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ESTT) praktiką,

– atsižvelgdamas į 2024 m. liepos 24 d. Komisijos komunikatą „2024 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita. Teisinės valstybės padėtis Europos Sąjungoje“ (COM(2024)0800) ir jo priedą, kuriame pateikiamos rekomendacijos valstybėms narėms,

– atsižvelgdamas į 2024 m. spalio 30 d. Komisijos komunikatą dėl ES plėtros politikos (COM(2024)0690) ir prie jo pridedamą Komisijos tarnybų darbinį dokumentą (plėtros dokumentų paketas),

– atsižvelgdamas į 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) 2020/2092 dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo[1] (Sąlygų reglamentas),

---

1 OL L 433, 2020 12 22, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.

– atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės[1] (Bendrųjų nuostatų reglamentas),

– atsižvelgdamas į 2024 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) 2024/2509 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių[2] (Finansinis reglamentas), ypač į jo 6 straipsnio 3 dalį,

– atsižvelgdamas į 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/692, kuriuo nustatoma Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programa ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1381/2013 ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 390/2014[3],

– atsižvelgdamas į Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją,

– atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų dokumentus dėl žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos, pvz., Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją, Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą (TPPTP), Tarptautinę konvenciją dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo, Konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims (angl. CEDAW) ir Neįgaliųjų teisių konvenciją (NĮK), Jungtinių Tautų tautinėms arba etninėms, religinėms arba kalbinėms mažumoms priklausančių asmenų teisių deklaraciją bei rekomendacijas, pateiktas per JT forumą mažumų klausimais, Jungtinių Tautų visuotinio periodinio vertinimo rekomendacijas ir ataskaitas, taip pat į Jungtinių Tautų sutartimis įsteigtų organų teisinę praktiką ir Žmogaus teisių tarybos įgaliotųjų ekspertų sistemą,

– atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių konvenciją, Europos socialinę chartiją, Europos Žmogaus Teisių Teismo (EŽTT) praktiką ir Europos socialinių teisių komiteto išaiškinimus, taip pat Parlamentinės Asamblėjos, Ministrų Komiteto, žmogaus teisių komisaro, Europos komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija, Kovos su diskriminacija, įvairovės ir įtraukties iniciatyvinio komiteto, Venecijos komisijos bei kitų Europos Tarybos organų konvencijas, rekomendacijas, rezoliucijas, nuomones ir ataskaitas,

---

1 OL L 231, 2021 6 30, p. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.
2 OL L, 2024/2509, 2024 9 26, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj.
3 OL L 156, 2021 5 5, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/692/oj.

– atsižvelgdamas į Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo,

– atsižvelgdamas į Europos regioninių arba mažumų kalbų chartiją ir Europos Tarybos tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvenciją,

– atsižvelgdamas į 2007 m. gegužės 23 d. Europos Tarybos ir Europos Sąjungos susitarimo memorandumą ir 2024 m. gruodžio 17 d. Tarybos išvadas dėl 2025–2026 m. ES bendradarbiavimo su Europos Taryba prioritetų,

– atsižvelgdamas į 2017 m. gruodžio 20 d. Komisijos pagrįstą pasiūlymą dėl Tarybos sprendimo dėl aiškaus pavojaus, kad Lenkijos Respublika gali šiurkščiai pažeisti teisinės valstybės principą, nustatymo (COM(2017)0835), pateiktą pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį,

– atsižvelgdamas į savo 2016 m. spalio 25 d. rezoliuciją su rekomendacijomis Komisijai dėl ES demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių mechanizmo sukūrimo[1],

– atsižvelgdamas į 2018 m. vasario 7 d. savo rezoliuciją dėl mažumų ES valstybėse narėse apsaugos ir nediskriminavimo[2],

– atsižvelgdamas į savo 2018 m. kovo 1 d. rezoliuciją dėl Komisijos sprendimo pasinaudoti ES sutarties 7 straipsnio 1 dalimi dėl padėties Lenkijoje[3],

– atsižvelgdamas į savo 2018 m. balandžio 19 d. rezoliuciją dėl poreikio parengti Europos vertybių priemonę siekiant remti pilietinės visuomenės organizacijas, propaguojančias pagrindines vertybes Europos Sąjungoje vietos ir nacionaliniu lygmeniu[4],

– atsižvelgdamas į savo 2018 m. rugsėjo 12 d. rezoliuciją dėl pasiūlymo, kuriuo pagal Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnio 1 dalį Taryba raginama nustatyti, ar esama aiškaus pavojaus, kad Vengrija šiurkščiai pažeidžia vertybes, kuriomis grindžiama Sąjunga[5],

– atsižvelgdamas į 2018 m. lapkričio 13 d. savo rezoliuciją dėl ES mažumoms taikomų minimalių standartų[6],

---

1 OL C 215, 2018 6 19, p. 162.
2 OL C 463, 2018 12 21, p. 21.
3 OL C 129, 2019 4 5, p. 13.
4 OL C 390, 2019 11 18, p. 117.
5 OL C 433, 2019 12 23, p. 66.
6 OL C 363, 2020 10 28, p. 13.

– atsižvelgdamas į savo 2018 m. lapkričio 14 d. rezoliuciją dėl poreikio sukurti visapusišką ES mechanizmą, skirtą demokratijai, teisinei valstybei ir pagrindinėms teisėms apsaugoti[1],

– atsižvelgdamas į savo 2020 m. spalio 7 d. rezoliuciją dėl ES demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių mechanizmo sukūrimo[2],

– atsižvelgdamas į savo 2020 m. lapkričio 13 d. rezoliuciją dėl COVID-19 priemonių poveikio demokratijai, teisinės valstybės principui ir pagrindinėms teisėms[3],

– atsižvelgdamas į savo 2020 m. gruodžio 17 d. rezoliuciją dėl Europos piliečių iniciatyvos „Minority SafePack – milijonas parašų už įvairovę Europoje“[4],

– atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 10 d. rezoliuciją dėl teisinės valstybės padėties Europos Sąjungoje ir Sąlygų reglamento (ES, Euratomas) 2020/2092 taikymo[5],

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. birželio 24 d. rezoliuciją dėl Komisijos 2020 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos[6],

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. liepos 8 d. rezoliuciją dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo taikymo gairių parengimo[7],

– atsižvelgdamas į 2021 m. rugsėjo 16 d. savo rezoliuciją su rekomendacijomis Komisijai dėl smurto lyties pagrindu nustatymo nauja nusikaltimų sritimi, nurodyta SESV 83 straipsnio 1 dalyje[8],

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. lapkričio 11 d. rezoliuciją „Demokratijos ir žiniasklaidos laisvės bei pliuralizmo stiprinimas ES: netinkamas civilinės ir baudžiamosios teisės veiksmų naudojimas siekiant užtildyti žurnalistus, NVO ir pilietinę visuomenę“[9],

– atsižvelgdamas į 2021 m. gruodžio 15 d. savo rezoliuciją dėl prevencinių priemonių, kuriomis siekiama išvengti korupcijos, neteisėtų išlaidų ir netinkamo ES ir nacionalinių lėšų naudojimo neatidėliotinos pagalbos fondų ir su krize susijusių išlaidų srityse, vertinimo[10],

---

1 OL C 363, 2020 10 28, p. 45.
2 OL C 395, 2021 9 29, p. 2.
3 OL C 415, 2021 10 13, p. 36.
4 OL C 445, 2021 10 29, p. 70.
5 OL C 67, 2022 2 8, p. 86.
6 OL C 81, 2022 2 18, p. 27.
7 OL C 99, 2022 3 1, p. 146.
8 OL C 117, 2022 3 11, p. 88.
9 OL C 205, 2022 5 20, p. 2.
10 OL C 251, 2022 6 30, p. 48.

– atsižvelgdamas į 2022 m. kovo 8 d. savo rezoliuciją dėl mažėjančios pilietinės visuomenės erdvės Europoje[1] ,

– atsižvelgdamas į 2022 m. kovo 10 d. savo rezoliuciją dėl teisinės valstybės principo ir ES Teisingumo Teismo sprendimo pasekmių[2] ,

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. gegužės 19 d. rezoliuciją dėl Komisijos 2021 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos[3] ,

– atsižvelgdamas į 2022 m. birželio 9 d. rezoliuciją dėl teisinės valstybės ir galimo Lenkijos nacionalinio ekonomikos gaivinimo plano patvirtinimo[4] ,

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. rugsėjo 15 d. rezoliuciją dėl pagrindinių teisių padėties Europos Sąjungoje 2020 ir 2021 metais[5],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. rugsėjo 15 d. rezoliuciją dėl pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo, kuriuo pagal Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnio 1 dalį nustatoma, jog esama aiškaus pavojaus, kad Vengrija gali šiurkščiai pažeisti vertybes, kuriomis grindžiama Sąjunga[6],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. spalio 20 d. rezoliuciją dėl teisinės valstybės padėties Maltoje praėjus penkeriems metams po Daphnės Caruanos Galizios nužudymo[7],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. spalio 20 d. rezoliuciją dėl augančio neapykantos nusikaltimų prieš LGBTIQ+ asmenis visoje Europoje skaičiaus, atsižvelgiant į neseniai Slovakijoje įvykusias homofobines žmogžudystes[8],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. lapkričio 10 d. rezoliuciją dėl rasinio teisingumo, nediskriminavimo ir kovos su rasizmu ES[9],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. lapkričio 24 d. rezoliuciją dėl vertinimo, ar Vengrija laikosi Sąlygų reglamente nustatytų sąlygų dėl teisinės valstybės, ir Vengrijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano dabartinės padėties[10],

---

1 OL C 347, 2022 9 9, p. 2.
2 OL C 347, 2022 9 9, p. 168.
3 OL C 479, 2022 12 16, p. 18.
4 OL C 493, 2022 12 27, p. 108.
5 OL C 125, 2023 4 5, p. 80.
6 OL C 125, 2023 4 5, p. 463.
7 OL C 149, 2023 4 28, p. 15.
8 OL C 149, 2023 4 28, p. 22.
9 OL C 161, 2023 5 5, p. 10.
10 OL C 167, 2023 5 11, p. 74.

– atsižvelgdamas į savo 2023 m. kovo 30 d. rezoliuciją „2022 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita. Teisinės valstybės padėtis Europos Sąjungoje“[1] ,

– atsižvelgdamas į savo 2023 m. balandžio 18 d. rezoliuciją dėl ES ir Europos Tarybos institucinių santykių[2] ,

– atsižvelgdamas į savo 2024 m. vasario 28 d. rezoliuciją „Pranešimas dėl Komisijos 2023 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos“[3] ,

– atsižvelgdamas į savo 2024 m. vasario 29 d. rezoliuciją dėl ES integracijos stiprinimo atsižvelgiant į būsimą plėtrą[4] ,

– atsižvelgdamas į 2023 m. birželio 1 d. savo rezoliuciją dėl teisinės valstybės principo ir pagrindinių teisių pažeidimų Vengrijoje ir ES lėšų įšaldymo[5] ,

– atsižvelgdamas į savo Tyrimo komiteto programos „Pegasus“ ir lygiaverčių šnipinėjimo programų naudojimui tirti (PEGA komiteto) ataskaitą ir 2023 m. birželio 15 d. rekomendaciją Tarybai ir Komisijai atlikus su programos „Pegasus“ ir lygiaverčių šnipinėjimo programų naudojimu susijusių galimų pažeidimų ir netinkamo administravimo taikant Sąjungos teisę tyrimą[6],

– atsižvelgdamas į savo 2023 m. liepos 11 d. rezoliuciją dėl rinkimų įstatymo, tyrimo komiteto ir teisinės valstybės principo Lenkijoje[7],

– atsižvelgdamas į savo 2023 m. spalio 19 d. rezoliuciją „Teisinė valstybė Maltoje. Šešeri metai po Dafnės Karuanos Galicijos nužudymo ir būtinybė apsaugoti žurnalistus“[8],

– atsižvelgdamas į 2023 m. gruodžio 6 d. Komisijos komunikatą „Neapykantai – ne. Prieš neapykantą susivienijusi Europa“ (JOIN(2023)0051),

---

1 OL C 341, 2023 9 27, p. 2.
2 OL C, C/2023/442, 2023 12 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/442/oj.
3 OL C, C/2024/6743, 2024 11 26, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6743/oj.
4 OL C, C/2024/6746, 2024 11 26, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6746/oj.
5 OL C, C/2023/1223, 2023 12 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1223/oj.
6 OL C, C/2024/494, 2024 1 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/494/oj.
7 OL C, C/2024/3995, 2024 7 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3995/oj.
8 OL C, C/2024/2656, 2024 4 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2656/oj.

– atsižvelgdamas į savo 2024 m. sausio 18 d. rezoliuciją dėl 2022 ir 2023 m. metinio pranešimo dėl pagrindinių teisių padėties Europos Sąjungoje[1],

– atsižvelgdamas į savo 2024 m. sausio 18 d. rezoliuciją dėl veikų, kurios ES laikomos nusikaltimais, sąrašo išplėtimo į jį įtraukiant neapykantą kurstančias kalbas ir neapykantos nusikaltimus[2] ,

– atsižvelgdamas į savo 2024 m. balandžio 24 d. rezoliuciją dėl pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį vykstančių klausymų dėl Vengrijos teisinės valstybės stiprinimo ir susijusio poveikio biudžetui[3] ,

– atsižvelgdamas į tai, kad Komisija 2024 m. gegužės 29 d. paskelbė apie procedūros pagal ES sutarties 7 straipsnį dėl Lenkijos užbaigimą po to, kai Lenkija ėmėsi veiksmų, kad atkurtų atitiktį ES teisinės valstybės standartams,

– atsižvelgdamas į Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos 2019 m. sausio 24 d. rezoliuciją 2262 (2019) dėl tautinėms mažumoms priklausančių asmenų teisių rėmimo,

– atsižvelgdamas į Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro, Vyriausiojo tautinių mažumų reikalų komisaro, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) atstovo žiniasklaidos laisvės klausimais bei kitų ESBO organų rekomendacijas ir ataskaitas, į ES ir ESBO bendradarbiavimą demokratijos, institucijų stiprinimo ir žmogaus teisių srityje ir į metinę ESBO neapykantos nusikaltimų ataskaitą, kurioje dalyvaujančios valstybės įsipareigojo priimti teisės aktus, kuriais nustatomos bausmės atsižvelgiant į neapykantos nusikaltimo sunkumą, imamasi veiksmų siekiant spręsti problemą dėl nepakankamų pranešimų ir sukuriama bei toliau plėtojama teisėsaugos, prokuratūros ir teisminių institucijų pareigūnų pajėgumų stiprinimo veikla, kad būtų užkirstas kelias neapykantos nusikaltimams, jie būtų ištirti ir dėl jų būtų vykdomas baudžiamasis persekiojimas,

– atsižvelgdamas į 2024 m. gruodžio 17 d. Europos Audito Rūmų specialiąją ataskaitą dėl ES teisės vykdymo užtikrinimo (28/2024), 2024 m. vasario 22 d. Europos Audito Rūmų specialiąją ataskaitą dėl teisinės valstybės principo ES (03/2024) ir 2022 m. sausio 10 d. Europos Audito Rūmų specialiąją ataskaitą dėl ES paramos teisinei valstybei Vakarų Balkanuose (01/2022), taip pat į 2024 m. vasario 28 d. apžvalgą „Komisijos ataskaitos dėl teisinės valstybės principo taikymo“ (02/2024) ir į atitinkamas tuose dokumentuose pateiktas rekomendacijas,

---

1 OL C, C/2024/5739, 2024 10 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5739/oj.

2 OL C, C/2024/5733, 2024 10 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5733/oj.

3 Priimti tekstai, P9_TA(2024)0367.

– atsižvelgdamas į 2024 m. liepos 18 d. Ursulos von der Leyen, kaip kandidatės į Komisijos pirmininko pareigas, Parlamente pristatytas kitos kadencijos Europos Komisijos (2024–2029 m.) politines gaires,

– atsižvelgdamas į 2024 m. „Eurobarometro“ apklausas dėl korupcijos, kurios rodo, kad korupcija tebekelia didelį susirūpinimą piliečiams ir įmonėms ES,

– atsižvelgdamas į savo Demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių stebėsenos grupės grįžtamosios informacijos ataskaitas, misijų ataskaitas, raštu pateiktus klausimus ir atsakymus[1],

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Užsienio reikalų komiteto nuomonę,

– atsižvelgdamas į Teisės reikalų komiteto nuomonę,

– atsižvelgdamas į Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto pranešimą (A10-0100/2025),

A. kadangi Sąjunga pagrįsta ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintomis bendromis vertybėmis – pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises; šios vertybės yra bendros visoms ES valstybėms narėms ir atsispindi Chartijoje bei yra įtvirtintos tarptautinėse žmogaus teisių sutartyse; kadangi Chartija yra ES pirminės teisės dalis; kadangi demokratija, teisinės valstybės principas ir pagrindinės teisės yra viena kitą sutvirtinančios vertybės, kurias pamynus ES gyvenančių asmenų teisėms ir laisvėms kyla sisteminė grėsmė;

B. kadangi, kaip matyti iš ES sutarties 49 straipsnio, kuriame numatyta, kad kiekviena Europos valstybė gali pareikšti norą tapti Europos Sąjungos nare, Sąjunga jungia valstybes, laisvai ir savanoriškai pripažįstančias ES sutarties 2 straipsnyje nurodytas bendras vertybes, gerbiančias šias vertybes ir įsipareigojusias jas skatinti; kadangi ES teisė remiasi pamatine prielaida, pagal kurią kiekviena valstybė narė dalijasi su kitomis valstybėmis narėmis tomis vertybėmis ir pripažįsta, kad kitos valstybės narės su ja dalijasi tomis vertybėmis; kadangi ši prielaida suponuoja ir pateisina valstybių narių tarpusavio pasitikėjimą pripažįstant šias vertybes, taigi ir

---

1 Apie visą Demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių stebėsenos grupės stebėsenos veiklą žr. https://www.europarl.europa.eu/committees/en/libe-democracy-rule-of-law-and-fundament/product-details/20190103CDT02662.

laikantis ES, kuri jas įgyvendina, teisės[12]; kadangi valstybės narės privalo užtikrinti, kad būtų užkirstas kelias bet kokiam ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintų vertybių apsaugos regresui;

C. kadangi pilietinės visuomenės organizacijos (PVO), teisinė bendruomenė, asociacijos, nepriklausoma žiniasklaida ir visuomeniniai judėjimai tebėra teisinės valstybės pagrindas, nes skatina skaidrumą, atskaitomybę ir piliečių dalyvavimą demokratiniuose procesuose; kadangi šie subjektai, dažnai veikdami vis labiau suvaržyti politinių ir teisinių apribojimų, padėjo užtikrinti teismų nepriklausomumą, saviraiškos laisvę ir kitas konstitucines vertybes;

D. kadangi pagal ES sutarties 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą lojalaus bendradarbiavimo principą Sąjunga ir valstybės narės įpareigojamos viena kitai padėti vykdyti iš Sutarčių kylančius įsipareigojimus visapusiškai gerbdamos viena kitą, o valstybės narės – imtis visų reikiamų bendrų ar individualių priemonių, kad užtikrintų iš Sutarčių ar Sąjungos institucijų aktų kylančių pareigų vykdymą; kadangi valstybės narės turėtų susilaikyti nuo bet kokių priemonių, kurios galėtų kelti pavojų Sąjungos tikslų įgyvendinimui;

E. kadangi, neseniai atliktos „Eurobarometro“ apklausos duomenimis, 74 proc. respondentų mano, kad ES atlieka svarbų vaidmenį užtikrinant teisinės valstybės principo laikymąsi, o 89 proc. mano, kad svarbu, jog visos ES valstybės narės gerbtų pagrindines ES vertybes; kadangi dabartinėmis pasaulinėmis ekonominėmis ir politinėmis aplinkybėmis labai svarbus veiksnys yra piliečių pasitikėjimo teisine valstybe ir demokratijų atsparumo didinimas ES lygmeniu;

F. kadangi stojimas į ES visada turi būti nuopelnais grindžiama procedūra, pagal kurią vertinama, ar šalis kandidatė atitinka Kopenhagos kriterijus, visų pirma visapusiškos pagarbos žmogaus teisėms, demokratijai ir teisinei valstybei užtikrinimo kriterijus, siekiant užtikrinti, kad dėl ES plėtros ES ir jos bendroji rinka stiprėtų, o ne silpnėtų; kadangi esminis vaidmuo tenka Pasirengimo narystei paramos priemonei kaip ES priemonei, skirtai teisinei valstybei, demokratijai ir žmogaus teisėms šalyse kandidatėse ir potencialiose šalyse kandidatėse remti, įskaitant demokratinių institucijų ir PVO stiprinimą, taip pat pažangą gero valdymo ir kovos su korupcija srityse, nediskriminavimo ir lyčių lygybės skatinimą ir apsaugą bei konfliktų prevencijos ir sprendimo pajėgumų stiprinimą;

---

1 2014 m. gruodžio 18 d. Teisingumo Teismo nuomonė 2/13, ECLI:EU:C:2014:2454, 168 punktas.

2 2019 m. birželio 24 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Europos Komisija / Lenkijos Respublika*, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531, 42 punktas.

Teisminių institucijų nepriklausomumas

1. pabrėžia, kad teisinga ir prieinama teisingumo sistema yra pagrindinis teisinės valstybės principas, pagal kurį reikalaujama, kad teisminės institucijos būtų nepriklausomos; pakartoja, kad teisė kreiptis į teismą yra labai svarbi, kad piliečiai galėtų naudotis savo teisėmis, kovoti su diskriminacija ir reikalauti, kad sprendimus priimantys asmenys būtų atskaitingi;

2. primena, kad tvirtos nacionalinės teisinės sistemos yra būtinos valstybėse narėse, šalyse kandidatėse ir potencialiose šalyse kandidatėse, nes Komisija remiasi nacionalinėmis teisminėmis institucijomis siekdama užtikrinti ES teisės aktų vykdymą, ir kad jos labai svarbios siekiant vykdyti teisminį bendradarbiavimą visoje ES ir stiprinti tarpusavio pasitikėjimą; susirūpinęs pažymi, kad nors kai kurios teismų sistemos formaliai gali atrodyti tvirtos, tai ne visada atitinka realią padėtį;

3. pabrėžia, kad būtina užtikrinti teisėjų nešališkumą; primena, kad skiriant ir paaukštinant teisėjus turi būti atsižvelgiama tik į jų kvalifikaciją, nepatiriant įtakos dėl politinių ar asmeninių sumetimų, nes teisėjams tenka itin svarbus vaidmuo užtikrinant teismų nepriklausomumą; primena, kad kandidatų siūlymo ir skyrimo į aukšto lygio teisėjų pareigas kriterijai turi būti visiškai skaidrūs;

4. pabrėžia svarbų nacionalinių teisminių institucijų tarybų vaidmenį saugant teismų nepriklausomumą; mano, kad būtina įvertinti reformas, kurios šiuo metu priimamos įvairiose valstybėse narėse, ir ragina pritaikyti šių įstaigų sudėtį ir veikimą prie Komisijos ir Europos Tarybos nustatytų standartų, kuriems pritarė ESTT; ragina Komisiją būsimose teisinės valstybės principo taikymo ataskaitose ypatingą dėmesį skirti valstybių narių nacionalinių teismų tarybų struktūrai ir veikimui, vertinant teismų nepriklausomumą;

5. pažymi, kad prokuratūra yra vienas esminių elementų, užtikrinančių, kad valstybės narės galėtų kovoti su nusikalstamumu ir korupcija; apgailestauja dėl bet kokio vyriausybės ar politinio kišimosi į korupcijos tyrimus ir primena, kad niekas nėra aukščiau įstatymo; smerkia piktnaudžiavimą teismų sistema politiniais tikslais, įskaitant politinių oponentų persekiojimą ir kišimąsi į korupcijos tyrimus; pabrėžia, kad tiek politiškai motyvuotas persekiojimas, tiek politiniais interesais grindžiami amnestijos įstatymai ir malonės procedūros kenkia visuomenės pasitikėjimui konstituciniais principais ir ES standartais; pabrėžia, kad svarbu užtikrinti prokuratūros savarankiškumą ir nepriklausomumą ir taip užkirsti kelią bet kokiam politiniam kišimuisi į jos darbą, ypač vyriausybės vykdomam kišimuisi; pabrėžia, kad skaidrūs prokurorų skyrimo procesai yra pagrindinis veiksnys, padedantis išlaikyti visuomenės pasitikėjimą baudžiamuoju teisingumu; atkreipia dėmesį į tai, kad yra susirūpinęs dėl pasikartojančių išpuolių prieš teisėjus ir prokurorus, kurie atlieka didelį atgarsį turinčius politinius tyrimus, susijusius su

korupcijos ir piktnaudžiavimo įgaliojimais prieš politinius oponentus atvejais;

6. ragina užtikrinti, kad teisėjams ir prokurorams taikomas drausmines procedūras vykdytų nepriklausomos institucijos, kurioms nebūtų daroma politinė įtaka, ir prireikus reformuoti drausminių procedūrų sistemą, kad politinė valdžia negalėtų jomis naudotis teisminėms institucijoms kontroliuoti;

7. ragina Komisiją nuolat prižiūrėti, kad teisėjai ir prokurorai išliktų nepriklausomi nuo valdžios institucijų, atsakingų už jų skyrimą ar pakartotinį skyrimą; ragina Komisiją proaktyviai stebėti ir greitai reaguoti į pavojų, kad teisinės valstybės padėtis gali blogėti teismų nepriklausomumo ir teisės kreiptis į teismą srityse, laikantis regreso vengimo principo, kaip išaiškinta pagal pastarojo meto ESTT praktiką;

8. pažymi, kad Komisija nustatė struktūrinių problemų, susijusių su kai kurių valstybių narių[1] ir šalių kandidačių bei potencialių šalių kandidačių teisminių institucijų veiksmingumo, prieinamumo ir kokybės stiprinimu; pažymi, kad Komisija nustatė, jog kelios valstybės narės skyrė papildomų išteklių teisingumo sistemų atsparumui stiprinti, kad būtų užtikrintas bylų nagrinėjimas laiku ir sumažintas neišnagrinėtų bylų skaičius, o kitose valstybėse narėse atlyginimų lygis ir toliau kelia sunkumų, todėl dažnai trūksta darbuotojų ir atsiranda neužimtų darbo vietų; pažymi, kad nepakankamas finansavimas ir darbuotojų trūkumas gali pakenkti teismų sistemų prieinamumui ir veiksmingumui, o dėl to mažėtų pasitikėjimas teisine valstybe; pabrėžia, kad siekiant pritraukti ir išlaikyti kvalifikuotus teismų darbuotojus būtina mokėti tinkamą darbo užmokestį; yra tvirtai įsitikinęs, kad mokymas yra pagrindinis elementas, kuriuo užtikrinamas teisėjų nepriklausomumas, taip pat teisminės sistemos kokybė ir veiksmingumas; teigia, kad svarbus teisinės valstybės padėties ir teisingo proceso elementas yra teismo procesas, vykdomas per pagrįstą laikotarpį; atsižvelgdamas į tai pažymi, kad teisingumo rezultatų suvestinė rodo didelius skirtumus ES teisinėje erdvėje;

9. ragina valstybes nares užtikrinti teisėjų mokymo galimybes; yra tvirtai įsitikinęs, kad mokymas turėtų būti daugiadalykis, ypatingą dėmesį skiriant lyčių lygybei; pakartoja, kad pakankami ištekliai, įskaitant finansavimą, infrastruktūrą ir kvalifikuotus darbuotojus, yra labai svarbūs teisingumo sistemos veiksmingumui ir prieinamumui užtikrinti; pripažįsta teismų darbuotojų, įskaitant notarus, vaidmenį daugelyje valstybių narių; ragina visas valstybes nares per pagrįstą laikotarpį imtis tolesnių veiksmų dėl korupcijos atvejų, kad nebūtų skatinamas nebaudžiamumo jausmas tarp jų piliečių; ragina valstybes nares pasinaudoti skaitmeninimo teikiamomis galimybėmis

---

[1] COM(2024)0800, priedas su rekomendacijomis, 1, 9, 11, 19 ir 24 punktai.

siekiant supaprastinti procedūras ir procesus, padidinti veiksmingumą ir prieinamumą, sutaupyti laiko ir sumažinti saugojimo išlaidas;

10. pabrėžia nepriklausomų teismų sistemų ir galimybės gauti nemokamą teisinę pagalbą svarbą siekiant užtikrinti vienodas galimybes kreiptis į teismą; pakartoja, kad tinkami ištekliai, įskaitant infrastruktūrą ir personalą, yra labai svarbūs siekiant patobulinti teisingumo sistemas; rekomenduoja valstybėms narėms imtis konkrečių veiksmų, kad marginalizuotoms ir pažeidžiamoms grupėms būtų sudarytos geresnės galimybės kreiptis į teismą, be kita ko, tinkamai finansuojant ir stiprinant teisinės pagalbos sistemas ir imantis priemonių kalbos barjerams ir skaitmeninei atskirčiai šalinti;

11. primena, jog Komisijos 2024 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje nurodyta, kad tebėra rimtų abejonių dėl teismų nepriklausomumo Vengrijoje ir tebedaroma politinė įtaka prokuratūrai, todėl kyla pavojus, kad gali būti nepagrįstai kišamasi į atskirų bylų nagrinėjimą, ir kad teisėjų saviraiškos laisvei vis dar daromas spaudimas, o žiniasklaidoje toliau vykdomos šmeižto kampanijos prieš teisėjus;

12. palankiai vertina esminį ESTT vaidmenį užtikrinant teisinės valstybės principo laikymąsi visoje ES; pritaria tolesnėms iniciatyvoms, kuriomis siekiama padidinti ESTT išteklius ir pajėgumus, kad būtų galima veiksmingai spręsti tolesnius su teisine valstybe susijusius uždavinius; pakartoja, kad pagal ES sutarties 19 straipsnį ir SESV 267 straipsnį nacionaliniams teismams negali būti trukdoma pasinaudoti galimybe pateikti ES Teisingumo Teismo prašymą priimti prejudicinį sprendimą; ragina Komisiją, rengiant savo teisinės valstybės principo taikymo ataskaitas, atlikti sistemingą patikrinimą šiuo klausimu ir tais atvejais, kai nacionaliniai teisėjai susiduria su kliūtimis šiuo klausimu, pradėti pažeidimo nagrinėjimo procedūras;

13. apgailestauja dėl tendencijos, kad kai kurios valstybės narės pasirinktinai taiko ESTT ir EŽTT sprendimus, vilkina jų įgyvendinimą arba jų neįgyvendina, ir ragina laiku ir veiksmingai juos įgyvendinti; pabrėžia, kad valstybės narės ir ES institucijos turi sistemingai integruoti ir įgyvendinti naujausią ESTT praktiką, kad būtų laikomasi teisinės valstybės principų ir užtikrinamas vienodas ES teisės taikymas; ragina skubiai pritaikyti nacionalinės teisės aktus ir institucines sistemas, kad jos atitiktų teismų sprendimus;

14. pakartoja, kad tvirtai remia Tarptautinį Teisingumo Teismą ir Tarptautinį baudžiamąjį teismą (TBT) kaip svarbias nepriklausomas ir nešališkas jurisdikcines institucijas šiuo tarptautinio teisingumo požiūriu ypač sudėtingu laikotarpiu; primena, kad reikia visapusiškai įgyvendinti Tarptautinio Teisingumo Teismo nutartis, kurios yra teisiškai privalomos; ragina Sąjungą, jos valstybes nares ir šalis kandidates bei potencialias šalis kandidates toliau remti TBT;

15. primygtinai ragina Komisiją, kaip Sutarčių sergėtoją, vykdyti jai tenkančias pareigas užtikrinant, kad būtų laikomasi Sąjungos pagrindinių vertybių, įskaitant ES sutarties 2 straipsnyje ir ES pirminėje teisėje nustatytas vertybes, užuot kliaunantis tik tuo, kad ES teisės aktų taikymas bus užtikrintas patiems piliečiams kreipiantis į teismus; pabrėžia, kad nacionalinių ir tarptautinių teismų sprendimų nevykdymas pažeidžia teisinės valstybės principą, kelia pavojų, kad žmonės negalės pasinaudoti teisių gynimo priemonėmis, ir taip sukuriamas supratimas visuomenėje, kad teismų sprendimų galima nepaisyti, paminant bendrą pasitikėjimą, kad galima teisme pasiekti teisybę; pabrėžia esminį ESTT ir EŽTT vaidmenį užtikrinant teisės laikymąsi ir garantuojant vienodą jos taikymą; siūlo nustatyti aiškius teismų sprendimų įvykdymo terminus ir parengti išsamų dar neįvykdytų sprendimų įgyvendinimo stebėsenos planą; primygtinai ragina Komisiją prireikus pradėti pažeidimo nagrinėjimo procedūras kartu pateikiant pasiūlymus dėl laikinųjų apsaugos priemonių; ragina valstybes nares nedelsiant įvykdyti dar neįvykdytus ESTT ir EŽTT sprendimus ir siūlo įsteigti stebėsenos skyrių, kuris stebėtų, kaip ES šalyse vykdomi ESTT ir EŽTT sprendimai, susiję su demokratija, teisine valstybe ir pagrindinėmis teisėmis, ir visapusiškai integruoti stebėsenos skyriaus išvadas į metinę teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą; visų pirma rekomenduoja Komisijai ESTT sprendimų nevykdymo atvejais imtis veiksmų pagal SESV 260 straipsnio 2 dalį ir taikyti Sąlygų reglamentą ESTT ir EŽTT sprendimų nesilaikymo atvejais, jeigu nustatyti pažeidimai daro poveikį Sąjungos biudžetui ar Sąjungos finansinių interesų apsaugai arba kelia didelę tokią grėsmę; pabrėžia, kad už sistemingą ES teisės aktų nesilaikymą turi būti skiriamos apčiuopiamos piniginės baudos, siekiant užtikrinti tikrą atgrasymą; ragina Komisiją įvertinti, ar dėl vėlavimo vykdyti tokius teismų sprendimus arba jų nevykdymo galima pateikti ieškinį dėl neveikimo pagal SESV 258 straipsnį; ragina Komisiją sistemingai nagrinėti duomenis apie JT sutarčių stebėsenos organų nuomonių, skirtų konkrečioms šalims, nesilaikymą;

16. palankiai vertina Nusikaltimų aukų teisių direktyvos[1] peržiūrą siekiant panaikinti teisines spragas ir užtikrinti, kad nusikaltimų aukos galėtų kreiptis į teismą ir gauti paramą; ragina Tarybą įtraukti kuo daugiau pagal Parlamento derybų įgaliojimus numatytų nuostatų, įskaitant nuostatas, kuriomis užtikrinama aukų teisė į baudžiamajame procese priimtų sprendimų peržiūrą, nuostatas dėl galimybės naudotis teisių gynimo priemonėmis ir gauti teisingą kompensaciją, taip pat nuostatas dėl visapusiškos paramos paslaugų, ypač pažeidžiamoje padėtyje esantiems asmenims; pabrėžia, kad svarbu veiksmingai rinkti duomenis, stiprinti išteklių paskirstymą

---

[1] 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR (OL L 315, 2012 11 14, p. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj).

siekiant užtikrinti pagalbą aukoms ir apsaugoti aukų privatumą ir asmens duomenis, siekiant užkirsti kelią antrinei viktimizacijai ir pasirūpinti, kad aukos, įskaitant dokumentų neturinčius migrantus ir prieglobsčio prašytojus, galėtų saugiai pranešti apie nusikaltimus; tikisi, kad teisėkūros institucijos priims sprendimus, kuriais būtų laikomasi į aukas orientuoto požiūrio;

17. pripažįsta esminį teisėsaugos vaidmenį užtikrinant teisinės valstybės principo laikymąsi ir pagrindinių teisių apsaugą; ragina valstybes nares užtikrinti tinkamą finansavimą, mokymą ir išteklius policijai ir teisėsaugos institucijoms; ragina valstybes nares šiuo atžvilgiu atsižvelgti į Europos Tarybos policijos etikos kodeksą; pabrėžia, kad bet koks jėgos naudojimas turi būti tikrai būtinas, proporcingas ir turi būti taikomos aiškios apsaugos priemonės; ragina valstybes nares pradėti taikyti gaires dėl skaidrios, nepriklausomos ir nuoseklios teisėsaugos pareigūnų naudojamų ginklų atrankos, testavimo ir bandymų, pagrįstas JT standartais, rekomendacijomis ir pagrindiniais principais; pažymi, kad atliekant šį vertinimą prieš atranką ir naudojimą turėtų būti nustatyta šių ginklų atitiktis tarptautinei žmogaus teisių teisei ir standartams; ragina valstybes nares nuodugniai ištirti bet kokius atvejus, kai susiduriama su teisėsaugos institucijų naudojama pertekline jėga ir diskriminaciniu elgesiu;

18. ragina Komisiją į būsimas teisinės valstybės principo taikymo ataskaitas įtraukti sąlygų kalėjimuose klausimą, kaip su teisinės valstybės principu susijusį aspektą, atsižvelgiant į tai, kad visoje Europoje vis dažniau reiškiamas rimtas susirūpinimas dėl kalėjimų perpildymo, netinkamų gyvenimo sąlygų ir susirūpinimą keliančio savižudybių juose skaičiaus;

19. ragina Komisiją ypatingą dėmesį skirti procesinio teisingumo analizei, siekiant nustatyti stipriąsias puses, spragas, neatitikimus ir geriausią patirtį užtikrinant skaidrumą, veiksmingumą ir sąžiningą elgesį visoje ES stiprinant administracinį teisingumą, kaip priemonę valdžios institucijų atskaitomybei užtikrinti;

Kovos su korupcija sistema

20. pabrėžia, kad pagal teisinės valstybės principą reikalaujama, kad viešąsias pareigas einantys asmenys negalėtų veikti savavališkai arba piktnaudžiauti savo galia siekdami asmeninės naudos; pabrėžia, kad vyriausybės turėtų priimti įstatymus, atsižvelgdamos į plačiosios visuomenės, o ne konkrečių asmenų interesus;

21. pakartoja, kad korupcija kelia didelę grėsmę demokratijai, pagrindinėms teisėms ir teisinės valstybės principui valstybėse narėse, šalyse kandidatėse ir potencialiose šalyse kandidatėse; pabrėžia, kad korupcija naikina piliečių pasitikėjimą viešosiomis institucijomis; apgailestauja dėl to, kad 2024 m. „Eurobarometro“ apklausa dėl korupcijos rodo, jog korupcija tebekelia didelį

susirūpinimą ES piliečiams ir įmonėms: 68 proc. ES piliečių mano, kad korupcija jų šalyje yra plačiai paplitusi, 65 proc. mano, kad aukšto lygio korupcijos bylos nėra tinkamai nagrinėjamos, o 41 proc. mano, kad korupcijos lygis padidėjo; mano, kad tai yra raginimas ES dėti daugiau pastangų kovojant su korupcija;

22. pakartoja savo raginimą Komisijai nedelsiant užbaigti derybas dėl ES narystės Europos Tarybos Kovos su korupcija valstybių grupėje (GRECO); pažymi, kad tokia narystė užtikrins didesnį ES lėšų valdymo, teisėkūros proceso ir ES institucijų darbo skaidrumą, atskaitomybę ir veiksmingumą, ir reikalauja, kad metinė teisinės valstybės principo taikymo ataskaita apimtų ES institucijų vertinimą;

23. dar kartą ragina visas valstybes nares priimti teisėjų elgesio kodeksą pagal GRECO rekomendacijas, taip pat atsižvelgiant į EŽTT ir ESTT taikomus kodeksus; ragina valstybes nares sukurti nepriklausomus mechanizmus, skirtus įtariamiems elgesio kodekso ir kitų teisės aktų pažeidimams tirti, gerinti informacijos apie interesų konfliktus ir teisminių institucijų gautas dovanas atskleidimą, didinti skaidrumą ir spręsti problemą, susijusią su „sukamųjų durų“ reiškiniu;

24. ragina valstybes nares, šalis kandidates ir potencialias šalis kandidates, taip pat ES institucijas didinti skaidrumą ir atskaitomybę viešosiose institucijose stiprinant kovos su korupcija ir su kompetencijos kolizija susijusias teisines sistemas bei pranešimų teikimo procesus, kad būtų užtikrintas veiksmingas korupcijos bylų tyrimas ir baudžiamasis persekiojimas, įskaitant aukšto lygio korupcijos bylas (*inter alia*, susijusias su viešųjų pirkimų procedūromis ir didelės rizikos sritimis, pvz., uostais ar sausumos sienomis), stiprinant priežiūros mechanizmus ir priežiūros įstaigas bei esamų agentūrų nepriklausomumą ir tinkamą veikimą, skatinant pranešėjų apie pažeidimus apsaugą ir gerinant sistemas, susijusias su sąžiningumu ir lobistiniu poveikiu priimant teisės aktus; apgailestauja, kad nepadaryta atitinkamos pažangos, ir pabrėžia, kad galutiniai apkaltinamieji nuosprendžiai ir atgrasomosios bausmės yra būtini siekiant parodyti tikrą įsipareigojimą kovoti su korupcija; ragina valstybes nares užtikrinti lobistinės veiklos skaidrumą ir atskaitomybę, įskaitant privalomų lobistinės veiklos registrų ir poveikio teisės aktams stebėjimo mechanizmų, kuriais siekiama sekti lobistinės veiklos įtaką teisėkūros procesui, sukūrimą arba tobulinimą;

25. pripažįsta, kad Europos prokuratūra atlieka svarbų vaidmenį užtikrinant teisinės valstybės principo laikymąsi ir kovojant su korupcija visoje ES; ragina Komisiją atidžiai stebėti valstybių narių bendradarbiavimo su Europos prokuratūra lygį; pritaria Europos prokuratūros stebėsenos ir koordinavimo įgaliojimų stiprinimui, siekiant padidinti jos gebėjimus kovoti su korupcija valstybėse narėse; ragina Komisiją, remiantis SESV 86 straipsnio 4 dalimi, pasiūlyti išplėsti Europos prokuratūros įgaliojimus, kad būtų išvengta ES ribojamųjų priemonių apėjimo ir tarpvalstybinių nusikaltimų

aplinkai, taip pat paspartinti Europos prokuratūros reglamento[1] ir Direktyvos dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu baudžiamosios teisės priemonėmis[2] persvarstymą, kad būtų išsaugota ir patikslinta pirminė Europos prokuratūros kompetencija, susijusi su korupcijos nusikaltimais, kurie turi įtakos ES finansiniams interesams arba kuriuos įvykdė ES pareigūnai;

26. ragina visas valstybes nares, kurios dar to nepadarė, prisijungti prie Europos prokuratūros veiklos ir taip padidinti kovos su korupcija veiksmingumą, visų pirma ES lėšų apsaugos srityje; ragina visas šalis kandidates ir potencialias šalis kandidates sukurti veiksmingo bendradarbiavimo su Europos prokuratūra sistemą;

27. ragina Europos Sąjungos įstaigas, tokias kaip Europolas, Eurojustas, Europos Audito Rūmai, Europos prokuratūra ir Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF), gerinti bendradarbiavimą kovojant su korupcija ir sukčiavimu, darančiais poveikį ES finansams;

28. ragina Komisiją didinti skaidrumą ir atskaitomybę, kiek tai susiję su bet kokiu bendravimu, vizitais ir susitikimais, visų pirma su nacionaliniais aukšto lygio veikėjais;

29. palankiai vertina Komisijos pasiūlymą dėl direktyvos dėl kovos su korupcija, kuria suderinamos korupcijos nusikaltimų viešajame ir privačiajame sektoriuose apibrėžtys ir atitinkamos bausmės; palankiai vertina tai, kad į direktyvą dėl kovos su korupcija įtrauktos prevencinės priemonės, be kita ko, susijusios su neteisėtu politiniu finansavimu, ir mokymas, pvz., veiksmingos interesų konfliktų atskleidimo ir valdymo taisyklės, galimybė atvirai susipažinti su informacija ir veiksmingos taisyklės, kuriomis reglamentuojama privačiojo ir viešojo sektorių sąveika; ragina valstybes nares taip pat nustatyti veiksmingas taisykles, kuriomis būtų sprendžiama problema, susijusi su „sukamųjų durų“ reiškiniu, parengti valstybės pareigūnų elgesio kodeksus, užtikrinti poveikio teisės aktams viešumą ir išrinktų valstybės pareigūnų ir politinių partijų kandidatūrų finansavimo skaidrumą; palankiai vertina tai, kad beveik visos valstybės narės yra parengusios kovos su korupcija strategijas; apgailestauja dėl to, kad skiriasi įgyvendinimas ir veiksmingumas; ragina valstybes nares, kurios to dar nepadarė, parengti ir įgyvendinti tvirtas ir veiksmingas kovos su korupcija strategijas, įtraukiant pilietinę visuomenę; pabrėžia, koks svarbus korupcijos aukų nustatymas, pranešimas apie jas, atstovavimas joms ir jų

---

1 2017 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (ES) 2017/1939, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas Europos prokuratūros įsteigimo srityje (OL L 283, 2017 10 31, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj).

2 2017 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/1371 dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu baudžiamosios teisės priemonėmis (OL L 198, 2017 7 28, p. 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1371/oj).

koordinavimas; ragina valstybes nares apsaugoti korupcijos aukas ir sudaryti joms sąlygas, kad jų nuomonė ir susirūpinimą keliantys klausimai būtų pateikti ir apsvarstyti atitinkamuose baudžiamojo proceso etapuose; ragina valstybes nares užtikrinti, kad korupcijos aukos turėtų teisę į tinkamą ir proporcingą kompensaciją;

30. ragina visas ES institucijas, organus, įstaigas ir agentūras stiprinti kovos su korupcija priemones, susijusias su interesų konfliktų atskleidimu ir valdymu, gerinti galimybę atvirai susipažinti su informacija, tobulinti taisykles, kuriomis reglamentuojama ES institucijų, organų, įstaigų ir agentūrų sąveika su privačiuoju sektoriumi ir „sukamųjų durų“ reiškinys, taip pat užtikrinti, kad būtų laikomasi viešojo sektoriaus pareigūnų elgesio kodekso; mano, kad Europos Parlamento nariai savo kadencijos metu neturėtų dalyvauti mokamoje šalutinėje veikloje, vykdomoje su pelno siekiančiomis organizacijomis ar įmonėmis, kurios siekia daryti įtaką ES politikos formavimui;

31. pripažįsta, kad pranešėjai apie pažeidimus atlieka svarbų vaidmenį atskleidžiant korupciją ir skatinant skaidrumą tiek viešajame, tiek privačiajame sektoriuose; pabrėžia, kad būtina apsaugoti pranešėjus apie pažeidimus nuo keršto ir priekabiavimo; ragina toliau stiprinti nepriklausomas ir savarankiškas pranešėjų apie pažeidimus apsaugos institucijas ir toliau integruoti jas į platesnes nacionalines kovos su korupcija sistemas, užtikrinant vieningą ir tvirtą požiūrį į kovą su korupcija visose valstybėse narėse;

Žiniasklaidos pliuralizmas ir laisvė

32. palankiai vertina iniciatyvas, kuriomis skatinama laisva, nepriklausoma ir pliuralistinė žiniasklaida ir saugi bei tinkama aplinka žurnalistams, tokias kaip Europos žiniasklaidos laisvės aktas[1], ir ragina skubiai jį įgyvendinti; ragina valstybes nares, šalis kandidates ir potencialias šalis kandidates didinti valstybinės reklamos internete ir neinternetinėje aplinkoje paskirstymo skaidrumą ir laikytis 2021 m. rugsėjo 16 d. Komisijos rekomendacijoje (ES) 2021/1534 dėl žurnalistų ir kitų žiniasklaidos specialistų apsaugos, saugumo ir įgalėjimo užtikrinimo Europos Sąjungoje pateiktų rekomendacijų; ragina Komisiją teikti valstybėms narėms reikiamą pagalbą perkeliant Europos žiniasklaidos laisvės aktą į nacionalinę teisę ir stebėti jo įgyvendinimą, ypač kai kuriose valstybėse narėse, kurių laisvės rodikliai yra prasti; pabrėžia, kad Europos žiniasklaidos laisvės aktas yra labai svarbus žingsnis

---

1 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1083, kuriuo nustatoma bendra žiniasklaidos paslaugų vidaus rinkoje sistema ir iš dalies keičiama Direktyva 2010/13/ES (Europos žiniasklaidos laisvės aktas) (OL L, 2024/1083, 2024 4 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

siekiant apsaugoti žiniasklaidos aplinkos nepriklausomumą, pliuralizmą ir neliečiamumą visoje Sąjungoje;

33. yra labai susirūpinęs dėl gausėjančių išpuolių prieš žurnalistus ir leidėjus, darančių neproporcingai didelį poveikį moterims; ragina Komisiją ir valstybes nares, taip pat šalis kandidates ir potencialias šalis kandidates užtikrinti žurnalistų, įskaitant tiriamosios žurnalistikos atstovus ir faktų tikrintojus, kuriems kyla ypač didelė rizika, saugumą ir apsaugą; atkreipia dėmesį į tai, kad dažniausios grasinimų formos yra žodiniai išpuoliai, priekabiavimas internete ir gąsdinimai socialinėje žiniasklaidoje bei elektroniniu paštu, taip pat teisiniai grasinimai, įskaitant atvejus, kuriuos apima Kovos su SLAPP (strateginiais ieškiniais dėl visuomenės dalyvavimo) direktyva[1], taip pat persekiojimo ir asmeninio priekabiavimo atvejus;

34. ragina valstybes nares visapusiškai įgyvendinti Kovos su SLAPP direktyvą ir 2022 m. balandžio 27 d. Komisijos rekomendaciją (ES) 2022/758 dėl žurnalistų ir žmogaus teisių gynėjų, užsiimančių visuomenine veikla, apsaugos nuo akivaizdžiai nepagrįstų ar piktnaudžiaujamojo pobūdžio teismo procesų[2] ir priimti visapusiškas nacionalines kovos su SLAPP priemones siekiant apsaugoti žurnalistus ir teikti paramą tiems, kurie susiduria su bauginimais, šmeižtu ir galimybės verstis profesine veikla apribojimais; rekomenduoja valstybėms narėms perkeliant šią direktyvą į nacionalinę teisę išplėsti jos taikymą, kad ji apimtų ir nacionalines bylas, nes su dauguma SLAPP atvejų susiduriama nacionaliniu lygmeniu; ragina Komisiją pateikti pasiūlymų dėl to, kokių veiksmų reikėtų imtis SLAPP atvejais, kurių neapima dabartinė direktyva;

35. ragina baudžiamojoje teisėje nustatyti konkrečias sunkinančias aplinkybes už nusikaltimus, įvykdytus prieš žurnalistus, kai tokios veikos yra motyvuotos jų profesine veikla arba susijusios su ja;

36. primygtinai ragina valstybes nares ir šalis kandidates bei potencialias šalis kandidates apsaugoti ir skatinti žiniasklaidos laisvę ir pliuralizmą, užtikrinti skaidrų viešųjų lėšų skyrimą, užkirsti kelią žiniasklaidos nuosavybės koncentracijai, apsaugoti redaktorių nepriklausomumą ir kovoti su dezinformacija, visų pirma taikant patikimus įstatymus, įskaitant konkrečias nuostatas dėl žiniasklaidos nuosavybės skaidrumo, ir pasitelkiant nepriklausomas reguliavimo institucijas; pabrėžia svarbų visuomeninės žiniasklaidos paslaugų vaidmenį; palankiai vertina nacionalinio lygmens iniciatyvas sukurti žiniasklaidos registrą, į kurį būtų įtraukta vieša informacija apie

---

1 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1069 dėl asmenų, užsiimančių visuomenės dalyvavimo veikla, apsaugos nuo akivaizdžiai nepagrįstų ieškinių ar piktnaudžiaujamojo pobūdžio teismo procesų (Strateginiai ieškiniai dėl visuomenės dalyvavimo) (OL L, 2024/1069, 2024 4 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj).

2 OL L 138, 2022 5 17, p. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2022/758/oj.

nuosavybę ir investicijas į reklamą, siekiant užtikrinti skaidrumą, nešališkumą ir patikrinamumą; taip pat ragina valstybes nares užtikrinti tinkamą, tvarų ir nuspėjamą, skaidriais ir objektyviais kriterijais pagrįstą visuomeninės žiniasklaidos finansavimą ir biudžeto stabilumą; rekomenduoja sukurti specialų ES žiniasklaidos laisvės fondą, iš kurio būtų remiama nepriklausoma žurnalistika ir vietos žiniasklaida;

37. smerkia neapykantą kurstančios kalbos plitimą, be kita ko, masinėse informavimo priemonėse ir socialinėje žiniasklaidoje, nes tai kelia didelę grėsmę demokratijai ir teisinei valstybei; ragina griežčiau užtikrinti teisės aktų dėl žiniasklaidos vykdymą siekiant kovoti su neapykantą kurstančia kalba ir apsaugoti įvairią ir įtraukią žiniasklaidos aplinką, vadovaujantis 2024 m. sausio 18 d. rezoliucija dėl pagrindinių teisių padėties Europos Sąjungoje; pabrėžia, kad žinomi visuomenės veikėjai ir politikai turi rodyti gerą pavyzdį ir užtikrinti pagarbius debatus; primena, kad saviraiškos laisvė yra pamatinė demokratinių visuomenių vertybė ir neturėtų būti nepagrįstai ribojama; taip pat primena, kad bet kokie teisės aktai dėl neapykantą kurstančios kalbos ir neapykantos nusikaltimų turėtų būti grindžiami būtinumo ir proporcingumo principais; pabrėžia, kad saviraiškos laisve turi būti naudojamasi laikantis teisės aktų ir Chartijos 11 straipsnio ir ja neturėtų būti prisidengiama siekiant skleisti neapykantą kurstančią kalbą ir vykdyti neapykantos nusikaltimus;

38. pripažįsta, kad piliečiai pastebi demokratijos nykimo požymius, kuriuos skatina klaidinga informacija ir dezinformacija, ir kad melagingos informacijos skleidimas per socialinę žiniasklaidą galėtų lemti bendros pagarbos teisinės valstybės principui eroziją; ragina skaitmenines platformas nedelsiant imtis veiksmų ir užtikrinti, kad būtų laikomasi jų pačių bendruomenės taisyklių ir Europos teisės aktų, įskaitant Skaitmeninių paslaugų aktą[1] (SPA) ir konkurencijos taisykles; ragina Komisiją reguliariai vertinti tokią atitiktį ir prireikus imtis priemonių; rekomenduoja valstybėms narėms, šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms parengti išsamias kovos su dezinformacija ir užsienio šalių kišimusi į demokratinius procesus strategijas, kartu užtikrinant saviraiškos laisvę ir žiniasklaidos pliuralizmą;

39. griežtai smerkia valstybės kontrolę ir politinį kišimąsi į žiniasklaidos veiklą; pabrėžia, kad žiniasklaidos reguliavimo institucijos turi būti tinkamai apsaugotos teisinėmis apsaugos priemonėmis, kad būtų užtikrintas jų nepriklausomumas, laisvė nuo politinio spaudimo ir

---

[1] 2022 m. spalio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/2065 dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2000/31/EB (Skaitmeninių paslaugų aktas) (OL L 277, 2022 10 27, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

pakankami biudžeto ištekliai; pabrėžia nepriklausomų žiniasklaidos reguliavimo institucijų svarbą demokratijai;

40. reiškia didelį susirūpinimą dėl piktnaudžiavimo šnipinėjimo programomis ir dėl to, kad trūksta pakankamų apsaugos priemonių siekiant apsaugoti žurnalistus nuo neteisėto sekimo; ragina Komisiją įgyvendinti Parlamento PEGA tyrimo komiteto rekomendacijas, visų pirma dėl politiškai motyvuoto sekimo uždraudimo;

41. ragina valstybes nares užtikrinti, kad į nacionalinę teisę perkeliant Direktyvą (ES) 2016/343[1] dėl nekaltumo prezumpcijos nebūtų nustatyti šioje direktyvoje nenumatyti apribojimai teisei pranešti ir informuoti visuomenę viešojo intereso klausimais, įskaitant teisminius tyrimus; ragina valstybes nares persvarstyti ir, jei reikia, iš dalies pakeisti galiojančias nacionalines nuostatas, kuriomis galėtų būti ribojamos žurnalistų laisvės;

42. ragina valstybes nares užtikrinti, kad pagal Skaitmeninių paslaugų aktą numatyti nacionaliniai koordinatoriai būtų visapusiškai įgalioti, kad galėtų atlikti savo vaidmenį palengvinant keitimąsi informacija ir bendradarbiavimą Europos lygmeniu;

Pilietinės visuomenės organizacijos (PVO)

43. pritaria Komisijos vertinimui, kad PVO, įskaitant tas, kurios propaguoja teisinę valstybę ir demokratiją, marginalizuotų grupių apsaugą, aplinkos apsaugą ir socialinį teisingumą, taip pat žmogaus teisių gynėjai yra labai svarbūs stabdžių ir atsvarų sistemai ir pagrindinių vertybių bei Sąjungos teisės, kurios yra ES kertinis akmuo, apsaugai; palankiai vertina tai, kad PVO ir profesinės asociacijos, atstovaujančios tokioms grupėms kaip teisėjai, prokurorai ar žurnalistai, remia teisinės valstybės principo taikymą; ypač pabrėžia gyvybingos vietos pilietinės visuomenės, kuri atlieka konstruktyvų vaidmenį stojimo į ES procesuose, svarbą šalyse kandidatėse ir potencialiose šalyse kandidatėse; pripažįsta jų, kaip sergėtojų, stebinčių, kad nebūtų teisinės valstybės principo pažeidimų, vaidmenį ir jų indėlį propaguojant ir apsaugant demokratinius principus; primena, kad būtina sudaryti saugias, palankias ir tinkamas sąlygas jiems veikti;

44. pabrėžia pilietinės visuomenės ir nepriklausomų priežiūros institucijų vaidmenį stebint, tikrinant ir remiant 2024 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos rekomendacijų įgyvendinimą; ragina sukurti struktūrizuotą pilietinio dialogo sistemą, kad pilietinės visuomenės indėlis būtų įtrauktas į metinį teisinės valstybės principo

---

[1] 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/343 dėl tam tikrų nekaltumo prezumpcijos ir teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme aspektų užtikrinimo (OL L 65, 2016 3 11, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/343/oj).

taikymo ciklą, kaip rekomendavo Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK)[1] ir pilietinės visuomenės tinklai[2]; pakartoja, kad rengiant ataskaitą svarbu plačiu mastu konsultuotis; remia Komisijos planą parengti strategiją dėl pilietinės visuomenės ir žmogaus teisių gynėjų erdvės ir apsaugos; rekomenduoja visapusiškai įgyvendinti ES gaires dėl žmogaus teisių gynėjų; ragina Komisiją, kiek įmanoma, ne virtualiai, o realiai lankytis valstybėse narėse, nes apsilankymai vietoje galėtų padėti susidaryti išsamesnį ir labiau kontekstinį vaizdą apie vietinę padėtį;

45. yra susirūpinęs dėl stiprėjančios tendencijos, kad PVO ir žmogaus teisių gynėjai susiduria su papildomais teisiniais apribojimais, finansavimo trūkumu ir išpuoliais, kuriais kenkiama asociacijų laisvei, susirinkimų laisvei ir saviraiškos laisvei; susirūpinęs pažymi, kad kelios valstybės narės, šalys kandidatės ir potencialios šalys kandidatės ėmėsi neproporcingų priemonių, įskaitant perteklinės jėgos naudojimą ir protestuotojų sulaikymą siekdamos neleisti žmonėms dalyvauti protestuose kai kuriose valstybėse narėse, taip pat iš anksto uždraudė viešus susibūrimus nurodydamos neaiškias saugumo priežastis; pabrėžia, kad teismai daugeliu atvejų panaikino tokius draudimus; griežtai smerkia tai, kad taikomi įstatymai dėl užsienio agentų, kuriais slopinamos skirtingos nuomonės, persekiojamos PVO ir ribojama jų veikla, o tai daro atgrasomąjį poveikį pilietinei visuomenei ir žmogaus teisių gynėjams; apgailestauja tai, kad susirinkimų, saviraiškos ir asociacijų laisvės apribojimai ir perteklinės jėgos naudojimas dažnai daro neproporcingai didelę įtaką tam tikroms iniciatyvoms ar grupėms[3];

46. pabrėžia, kad taikūs susirinkimai, asociacijų bei saviraiškos laisvė ir menų bei mokslo laisvė yra tarptautinės teisės saugomos pagrindinės teisės, kurios yra labai svarbios demokratijai užtikrinti; smerkia padidėjusį spaudimą šioms teisėms, kai jis įrodytas, ir atkreipia dėmesį į tendenciją jas riboti; taip pat smerkia smurto prieš tvarkos palaikymo pajėgas atvejus; ragina Komisiją šias laisves atspindėti metinėje ataskaitoje;

47. reiškia didelį susirūpinimą dėl mažėjančios pilietinės erdvės ir didėjančio PVO ir žmogaus teisių gynėjų, ypač tų, kurie dirba kovos su rasizmu, klimato teisingumo, LGBTIQ asmenų teisių, moterų teisių ir paramos migrantams srityse, persekiojimo ES; pažymi, kad šios grupės susiduria su įvairiomis grėsmėmis, įskaitant teisinius ir

---

1 2024 m. vasario 14 d. EESRK nuomonė „Pilietinio dialogo ir dalyvaujamosios demokratijos stiprinimas ES. Kelias į priekį“.

2 Europos pilietinės visuomenės tinklas, „Bendras pilietinės visuomenės indėlis į 2024 m. metinę teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą, kiek tai susiję su pilietine erdve“ (angl. „Joint Civil Society Contribution on Civic Space to the 2024 Annual Rule of Law Report“), 2024 m. birželio mėn.

3 Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra, *Rasizmo problemos sprendimas viešosios tvarkos palaikymo srityje*, Europos Sąjungos leidinių biuras, 2024.

finansinius apribojimus, finansavimo sustabdymą, šmeižto kampanijas, bauginimą ir kriminalizavimą; ypač smerkia vis stiprėjančias represijas prieš aktyvumą kovos su klimato kaita srityje keliose valstybėse narėse, įskaitant piktnaudžiavimą kovos su terorizmu ir organizuotu nusikalstamumu įstatymais ir taikių kovos su klimato kaita aktyvistų priskyrimą nusikalstamoms organizacijoms; ragina valstybes nares susilaikyti nuo neproporcingų teisinių veiksmų prieš tokius aktyvistus; primygtinai ragina Komisiją savo teisinės valstybės principo taikymo ataskaitose sistemingai stebėti šių organizacijų padėtį ir padidinti specialų ES finansavimą pilietinės visuomenės veikėjams, kovojantiems su rasizmu ir dirbantiems kitų pagrindinių teisių srityje;

48. ragina Komisiją spręsti tokių pažeidimų klausimą specialiame metinių teisinės valstybės principo taikymo ataskaitų ramstyje; ragina Komisiją stiprinti PVO ir žmogaus teisių gynėjų apsaugą sukuriant išankstinio perspėjimo mechanizmus, didinant finansavimo skaidrumą visiems subjektams, įtrauktiems į ES skaidrumo registro taikymo sritį, ir didinant finansavimą, kuriuo remiamos PVO, kad jos galėtų veikti laisvai ir nepriklausomai;

49. primygtinai ragina valstybes nares sukurti PVO ir žmogaus teisių gynėjams palankią aplinką, priimti Kovos su SLAPP direktyvą ir įgyvendinti Komisijos rekomendaciją (ES) 2022/758 siekiant apsaugoti PVO nuo teisinio persekiojimo; ragina stiprinti nacionalinių priežiūros institucijų nepriklausomumą, skiriant pakankamai išteklių ir nustatant apsaugos nuo politinio kišimosi priemones; skatina remti PVO kuriant ir skleidžiant švietimo iniciatyvas, kad būtų užtikrintas platus pasiekiamumas ir prieinamumas;

50. mano, kad Komisija ir valstybės narės turėtų tobulinti PVO finansavimo mechanizmus ir iniciatyvas, kuriomis stiprinamos teisminės institucijos ir užtikrinamas teismų nepriklausomumas, t. y. pasitelkiant Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programą ir Teisingumo programą; palankiai vertina tai, kad Komisija planuoja parengti pilietinės visuomenės apsaugos strategiją; sykiu primena, kad ypatingą dėmesį reikėtų skirti žmogaus teisių gynėjams; ragina Komisiją įtraukti greitojo reagavimo mechanizmą, skirtą padėti PVO ir žmogaus teisių gynėjams, kuriems gresia pavojus, Europos Sąjungoje, remiantis ES finansuojamo mechanizmo „Protect Defenders“ modeliu, kuris šiuo metu skirtas tik ES nepriklausančioms šalims; pabrėžia, kad pagal šį mechanizmą būtų galima skirti lėšų propagavimui, teisinei pagalbai ir informuotumo didinimo kampanijoms, kartu užtikrinant, kad šios organizacijos galėtų veikti be nepagrįstų apribojimų ar persekiojimo; ragina šalyse kandidatėse ir potencialiose šalyse kandidatėse visapusiškai ir nuosekliai taikyti ES gaires dėl žmogaus teisių gynėjų; vis dėlto yra susirūpinęs dėl kai kuriose valstybėse narėse stiprėjančios tendencijos, kad PVO ir žmogaus teisių gynėjai susiduria su iššūkiais, naujais teisiniais apribojimais, finansavimo trūkumu ir fiziniais ar žodiniais išpuoliais, ir dėl apgailėtino pritarimo tokiai praktikai ir jos

atgrasomojo poveikio, be kita ko, jų žodžio laisvei valstybėse narėse[1] ir ES institucijose; mano, kad PVO ir žmogaus teisių gynėjams tenka esminis pagalbinis vaidmuo stebint, kaip valstybės narės laikosi ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintų vertybių;

Lygybė prieš įstatymą ir įstatymu įtvirtintas nediskriminavimas

51. primena, kad valstybių narių teisinėse sistemose turi būti įtvirtintas vienodos teisinės sąlygos, skatinama lygybė ir asmenų teisė nebūti diskriminuojamiems teismo procesuose; pabrėžia, kad teisinė valstybė ir pagrindinės teisės yra tarpusavyje susijusios ir kad teisinės valstybės principo pažeidimai turi tiesioginį poveikį pagrindinėms teisėms ir neproporcingą poveikį moterims, mažumoms ir pažeidžiamoms grupėms; ragina Komisiją stebėti visų teisinės valstybės principo pažeidimų poveikį pagrindinėms teisėms ir užtikrinti, kad visų žmonių lygybė prieš įstatymą ir įstatymu įtvirtintas nediskriminavimas būtų apsaugoti taikant visas atitinkamas priemones, įskaitant prireikus pažeidimo nagrinėjimo procedūras;

52. pabrėžia, kad reikia kovoti su įstatymu įtvirtinta visų rūšių diskriminacija; yra susirūpinęs dėl to, kad kai kuriose valstybėse narėse nėra pažangos ir nėra pakankamai įgyvendinami lygybės ir kovos su diskriminacija įstatymai; apgailestauja dėl to, kad, nepaisant esamų ES teisės aktų, pvz., Direktyvos 2000/78/EB[2] dėl vienodo požiūrio, vis dar esama teisinių sistemų ir įgyvendinimo spragų, todėl nukentėjusieji neturi tinkamų teisinių priemonių; primena, kad valstybių narių teisinėse sistemose turi būti įtvirtintas vienodos teisinės sąlygos, skatinama lygybė ir asmenų teisė nebūti diskriminuojamiems naudojantis teisių gynimo priemonėmis; ragina Komisiją imtis veiksmų šių principų nesilaikymo atvejais; apgailestauja dėl Komisijos ketinimo atsiimti pasiūlymą dėl Horizontaliosios kovos su diskriminacija direktyvos[3] ir primygtinai ragina Tarybą nedelsiant priimti šią direktyvą;

53. yra susirūpinęs, kad Komisijos 2024 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje pažymėta, jog kai kurios valstybės narės nesugeba veiksmingai patraukti baudžiamojon atsakomybėn už neapykantos nusikaltimus arba suteikti pakankamos pagalbos nukentėjusiesiems nuo šių nusikaltimų, o tai pakerta pasitikėjimą

---

1 2023 m. balandžio 6 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas byloje 15158/19 *Drozd* prieš *Lenkiją* ir 2020 m. gegužės 26 d. sprendimas byloje 63164/16 *Mándli ir kt.* prieš *Vengriją*.

2 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyva 2000/78/EB, nustatanti vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, 2000 12 2, p. 16, http://data.europa.eu/eli/dir/2000/78/oj).

3 Pasiūlymas dėl Tarybos direktyvos, kuria įgyvendinamas vienodo požiūrio į asmenis, nepaisant jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos, principas (COM(2008)0426).

teismų sistemomis ir įtvirtina nelygybę prieš įstatymą; ragina Tarybą išplėsti dabartinį SESV 83 straipsnio 1 dalyje numatytą ES sudarytą nusikaltimų sričių sąrašą į jį įtraukiant neapykantos nusikaltimus ir neapykantą kurstančias kalbas ir ragina Komisiją pateikti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl neapykantos nusikaltimų ir neapykantą kurstančios kalbos; prašo Komisijos savo teisinės valstybės principo taikymo ataskaitose sutelkti dėmesį į neapykantos nusikaltimus ir šiuo klausimu atidžiai stebėti ir registruoti neapykantos nusikaltimus;

54. pabrėžia, kad smurtas dėl lyties internete ir realiame gyvenime yra sunkus ir plačiai paplitęs nusikaltimas ir radikalus žmogaus teisių pažeidimas ir juo pažeidžiamas lygybės prieš įstatymą principas; ragina Komisiją ir valstybes nares imtis veiksmų kovojant su smurtu dėl lyties tiek internete, tiek realiame gyvenime, įskaitant smurtą, vykdomą naudojantis skaitmeninėmis platformomis; ragina, kad į ES sudarytą nusikaltimų sričių sąrašą būtų įtrauktas smurtas dėl lyties ir kad būtų pateiktas ES pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl kovos su iššaginimu, remiantis sutikimo nebuvimu, įskaitant šalis kandidates ir potencialias šalis kandidates;

55. primena, kad reikia užtikrinti galimybę naudotis lytinėmis ir reprodukcinėmis teisėmis ir sveikata, ir ragina Chartijoje įtvirtinti galimybę saugiai ir teisėtai nutraukti nėštumą;

56. ragina visas valstybes nares apsaugoti LGBTIQ asmenų teises laikantis Sąjungos teisės, Chartijos, ESTT ir EŽTT jurisprudencijos; primena, kad keliose valstybėse narėse išlieka teisinių kliūčių, trukdančių pripažinti tos pačios lyties asmenų partnerystę ar tėvystę kitose šalyse; įspėja, kad tokia praktika ne tik trukdo laisvam LGBTIQ šeimų judėjimui ES, bet ir pažeidžia teisinės valstybės principą dėl nediskriminavimo prieš įstatymą, pabrėždamas, kad valstybėse narėse trūksta vienodos LGBTIQ asmenų apsaugos; ragina valstybes nares teisiškai pripažinti tos pačios lyties asmenų partnerystę, jei jos dar nėra to padariusios; ragina Komisiją išdėstyti Direktyvą 2004/38/EB[1] nauja redakcija, kad į ją būtų įtrauktas aiškus tarpvalstybinis teisių į privatų ir šeimos gyvenimą, įskaitant tos pačios lyties tėvų tėvystę, pripažinimas, atsižvelgiant į naujausius ES Teisingumo Teismo sprendimus[2]; pabrėžia, kad visi vaikai yra lygūs prieš įstatymą ir kad valstybės narės turi veikti atsižvelgdamos į vaiko interesus, didinti teisinį tikrumą ir mažinti tos pačios lyties

---

1 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičianti Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinanti Direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004 4 30, p. 77, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2004/38/oj).

2 2018 m. birželio 5 d. Teisingumo Teismo sprendimas byloje *Relu Adrian Coman ir kt.* prieš *Inspectoratul General pentru Imigrări ir Ministerul Afacerilor Interne*, C-673/16, ECLI:EU:C:2018:385.

tėvų vaikų diskriminaciją; primena Parlamento poziciją, kuria remiamas tėvystės pripažinimas visoje ES, nepriklausomai nuo to, kaip vaikas pradėtas ar gimė arba kokią šeimą jis turi; primygtinai ragina Komisiją pateikti atnaujintą LGBTIQ strategiją, kuria būtų visapusiškai sprendžiamos problemos visoje Europoje; ragina Komisiją ir Tarybą užtikrinti, kad LGBTIQ asmenų teisės būtų kompleksinis prioritetas visose politikos srityse; ragina Komisiją pasiūlyti tinkamų teisėkūros priemonių, kuriomis užtikrinama, kad būtų laikomasi šių principų, taip pat valstybių narių atžvilgiu taikyti pažeidimo nagrinėjimo procedūras; primygtinai ragina Komisiją pateikti pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kuriais siekiama kovoti su neapykantos nusikaltimais ir neapykantą kurstančiomis kalbomis dėl lytinės tapatybės, lytinių požymių ir seksualinės orientacijos;

57. yra labai susirūpinęs dėl diskriminacinių priemonių, nustatytų kai kuriose valstybėse narėse prisidengiant kova su LGBTIQ propaganda ir lyčių ideologija, kurios prisideda prie nerimą keliančio neapykantos nusikaltimų ir neapykantą kurstančių kalbų, nukreiptų prieš LGBTIQ asmenis, padažnėjimo keliose valstybėse narėse ir daro neigiamą poveikį vaikams, šeimoms ir darbuotojams; palankiai vertina 2025 m. birželio 5 d. ESTT nuomonę, kurioje nurodoma, jog laikoma, kad Vengrija, uždrausdama arba apribodama prieigą prie su LGBTIQ+ susijusio turinio, pažeidė ES teisę; atkreipia dėmesį į neigiamą tokių priemonių poveikį LGBTIQ grupių ir kitų asmenų saviraiškos ir susirinkimų laisvei; pabrėžia, kad šiais veiksmais skatinama LGBTIQ asmenų diskriminacija ir jie prieštarauja ES teisei; primygtinai ragina Komisiją pateikti pasiūlymą dėl privalomo ES draudimo taikyti atvertimo praktiką visose valstybėse narėse; pažymi, kad 2024 m. ir Komisija, ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra (FRA) atkreipė dėmesį į nerimą keliantį neapykantos nusikaltimų ir neapykantą kurstančių kalbų, nukreiptų prieš LGBTIQ asmenis ir kitas mažumas, padažnėjimą keliose valstybėse narėse; pabrėžia LGBTIQ asmenų apsisprendimo teisės svarbą ir primena valstybėms narėms, kad pagal jurisprudenciją apsisprendimo teisė yra viena iš pagrindinių teisių; todėl primygtinai ragina visas valstybes nares užtikrinti, kad LGBTIQ asmenims būtų sudaryta teisinio lyties pripažinimo galimybė, jei jos dar to nepadarė;

58. yra labai susirūpinęs dėl didėjančio antisemitizmo visoje ES ir griežtai jį smerkia; taip pat yra labai susirūpinęs dėl didėjančios islamofobijos ir visų kitų formų diskriminacijos visoje ES, įskaitant smurtą, bauginimą, neapykantą kurstančias kalbas ir neapykantos simbolių rodymą viešosiose erdvėse, ir griežtai tai smerkia; ragina valstybes nares, šalis kandidates ir potencialias šalis kandidates užtikrinti, kad visų mažumų nariai būtų lygūs prieš įstatymą; ragina valstybes nares peržiūrėti įstatymus ir politiką siekiant užtikrinti, kad jais tiesiogiai ar netiesiogiai nebūtų diskriminuojamos mažumos, ir peržiūrėti visas diskriminacines įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatas; ragina ir ES, ir nacionaliniu lygmeniu nuolat stebėti neapykantos nusikaltimus, užkirsti jiems kelią ir patraukti už juos

baudžiamojon atsakomybėn, taip pat apsaugoti žydų ir musulmonų bendruomenes nuo priekabiavimo ir smurto;

59. pabrėžia, kad atskaitomybės trūkumas daro neproporcingai didelį poveikį mažumų bendruomenėms, sąžiningam politiniam atstovavimui ir ekonominėms galimybėms; ragina didinti viešųjų sprendimų priėmimo procesų skaidrumą, kad būtų užtikrintas įtraukus ir teisingas valdymas;

60. ragina valstybes nares visapusiškai įgyvendinti Direktyvą (ES) 2024/1500[1] ir Direktyvą (ES) 2024/1499[2], kuriomis nustatomi būtiniausi lygybės įstaigoms taikomi standartai; ragina imtis konkrečių priemonių, kad būtų užtikrintas jų nepriklausomumas ir veiksmingumas skatinant lygybę;

61. pabrėžia, kad teisėtai ES gyvenantys trečiųjų šalių piliečiai, nepriklausomai nuo jų pilietybės ar gimimo vietos, negali būti diskriminuojami ir esamuose teisės aktuose nustatytose srityse jiems turi būti taikomos sąžiningos ir vienodos sąlygos; atkreipia dėmesį į tai, kad trečiųjų šalių piliečiai, nepriklausomai nuo jų pilietybės, gimimo vietos ar gyventojo statuso, turi teisę prašyti tarptautinės apsaugos laikydamiesi tarptautinės ir ES teisės, kurios neatsiejama dalis yra negrąžinimo principas; ragina Komisiją padėti valstybėms narėms laikytis teisinės valstybės principo ir pagrindinių teisių, įtvirtintų Chartijoje, ir įgyvendinti teisėkūros institucijų priimtus teisės aktus; pabrėžia, kad ESTT ir EŽTT sprendimai yra privalomi;

62. primygtinai ragina Komisiją užtikrinti, kad ES teritorijoje būtų visapusiškai paisoma asmenų teisės laisvai judėti ES, teisės laisvai apsigyventi ir šeimos susijungimo principų ir kad kiekvienas pilietis turėtų tokias pačias teises ir galėtų visapusiškai naudotis savo teisėmis;

63. primygtinai ragina Komisiją metinėje teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje labiau sutelkti dėmesį į kovos su visų formų

---

[1] 2024 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1500 dėl lygybės įstaigoms taikomų standartų dėl vienodo požiūrio į moteris ir vyrus ir vienodų jų galimybių užimtumo ir profesinės veiklos srityje, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2006/54/EB ir 2010/41/ES (OL L, 2024/1500, 2024 5 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1500/oj).

[2] 2024 m. gegužės 7 d. Tarybos direktyva (ES) 2024/1499 dėl lygybės įstaigoms taikomų standartų vienodo požiūrio į asmenis, nepriklausomai nuo jų rasinės ar etninės kilmės, srityje, vienodo požiūrio į asmenis, nepriklausomai nuo jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos, užimtumo ir profesinėje srityje, vienodo požiūrio į moteris ir vyrus socialinės apsaugos srityje ir dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2000/43/EB ir 2004/113/EB (OL L, 2024/1499, 2024 5 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1499/oj).

diskriminacija stiprinimą; ragina Komisiją ir valstybes nares kovoti su diskriminacija dėl rasinės ir etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, pilietybės, politinių pažiūrų, kalbos, negalios, amžiaus, lyties, įskaitant lytinę tapatybę ir lyties raišką, ir seksualinės orientacijos; primygtinai ragina Tarybą pasiekti susitarimą dėl Direktyvos 2008/0140(CNS)[1]; primygtinai ragina Komisiją į metinę teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą įtraukti naujus ramsčius, kuriuose daugiausia dėmesio būtų skiriama Chartijos 21 straipsnyje numatytai kovai su visų formų neapykanta ir diskriminacija, t. y. su nusikaltimais, nukreiptais prieš mažumas ir tautinių, etninių, kalbinių ir religinių mažumų narius, taip pat pilietinės visuomenės sąlygoms valstybėse narėse; ragina Komisiją reikalauti, kad valstybės narės rinktų palyginamus ir patikimus suskirstytus duomenis apie lygybę tam, kad būtų galima visapusiškai įvertinti struktūrinės diskriminacijos poveikį teisinei valstybei; ragina Komisiją persvarstyti savo poziciją dėl iniciatyvos „Minority SafePack“ ir pateikti teisėkūros iniciatyvas, kuriomis apsaugomas mažumų teisių ir kalbinių teisių propagavimas; dar kartą ragina Europos Sąjungą prisijungti prie Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencijos ir Europos regioninių arba mažumų kalbų chartijos; ragina užmegzti glaudesnius ES ir Europos Tarybos ryšius mažumų teisių srityje, be kita ko, atsižvelgiant į plėtros procesą;

64. pabrėžia, kad valstybės narės turi spręsti lyčių nelygybės teisminėse institucijose ir kitose pagrindinėse demokratinėse institucijose problemą; rekomenduoja įgyvendinti tikslines priemones, kuriomis siekiama padidinti moterų atstovavimą vyresniosios grandies teisėjų ir viešojo administravimo institucijų pareigose;

65. ragina valstybes nares įsteigti nacionalines žmogaus teisių institucijas pagal JT Paryžiaus principus, garantuoti jų nepriklausomumą ir užtikrinti, kad jos būtų pajėgios veiksmingai vykdyti savo užduotis;

Bendroji rinka ir teisinė valstybė

66. pabrėžia teisinės valstybės principo svarbą užtikrinant sklandų ir efektyvų bendrosios rinkos veikimą ir dar kartą patvirtina, kad tinkamai veikiančios nepriklausomos teisminės sistemos, veiksmingos kovos su korupcija sistemos ir patikima žiniasklaidos laisvės apsauga yra labai svarbios siekiant išsaugoti sąžiningą konkurenciją bei teisinį tikrumą ir skatinti ekonominės veiklos vykdytojų tarpusavio pasitikėjimą; pabrėžia, kad dėl ES reglamentų nesilaikymo ir apėjimo labai iškraipoma konkurencija vidaus rinkoje; pabrėžia, kad patikimos ir stabilios teisinės valstybės struktūros yra

---

[1] Pasiūlymas dėl Tarybos direktyvos, kuria įgyvendinamas vienodo požiūrio į asmenis, nepaisant jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos, principas (COM(2008)0426).

labai svarbūs ramsčiai investicijoms ir prekybai, kurie yra būtini konkurencingumui ir atitinkamai ES gerovės sistemai ir darbo rinkai;

67. pabrėžia, kad tinkamas bendrosios rinkos veikimas priklauso nuo veiksmingo tarpusavio pasitikėjimo ir tarpusavio pripažinimo principo taikymo tiek teisminio, tiek administracinio bendradarbiavimo srityje; primena, kad toks pasitikėjimas gali būti išlaikytas tik tada, kai visapusiškai laikomasi teisinės valstybės principo, kaip rekomenduoja Venecijos komisija savo teisinės valstybės kontroliniame sąraše; nurodo, kad sisteminių pažeidimų atvejais tarpusavio pripažinimo principo taikymas turėtų būti sustabdytas;

68. pabrėžia neigiamą ekonominį poveikį, kurį korupcija ir silpnos teismų sistemos daro investuotojų pasitikėjimui ir tarpvalstybiniam bendradarbiavimui; yra susirūpinęs dėl to, kad nacionalinės vyriausybės ir institucijos, kurios nesilaiko teisinės valstybės principo, gali leisti klestėti antikonkurenciniam elgesiui arba net aktyviai jį skatinti, siekdamos politinės ar ekonominės naudos, taip galėdamos pakenkti ES ekonomikai ir jos vidaus rinkos sąžiningumui;

69. primena, kad Sutarčių taikymo srityje pagal Chartiją draudžiama bet kokia diskriminacija dėl pilietybės ir kad įsisteigimo laisvė, laisvė teikti paslaugas ir laisvas kapitalo judėjimas yra pagrindinės bendrosios rinkos laisvės; pabrėžia, kad taisyklėmis dėl reikalavimų taikyti vienodas sąlygas draudžiama atvira ir paslėpta diskriminacija dėl pilietybės arba įmonės atveju – dėl jos buveinės; primena, kad smerkia sisteminę diskriminacinę, neskaidrią ir nesąžiningą praktiką prieš įmones, apie kurią buvo pranešta;

70. smerkia sisteminę diskriminacinę praktiką Vengrijoje, įskaitant netinkamą ES lėšų naudojimą siekiant naudos politiniams sąjungininkams, ES konkurencijos taisyklių pažeidimus ir įmonių koncentraciją oligarchų, susijusių su vyriausybe, rankose; apgailestauja dėl ES lėšų išmokėjimo Vengrijos vyriausybei, nepaisant besitęsiančių problemų užtikrinant teismų nepriklausomumą ir kovos su korupcija sistemų trūkumų; rekomenduoja sustabdyti lėšų mokėjimą, kol bus įvykdyti visi teisinės valstybės kriterijai; primygtinai ragina Komisiją užtikrinti, kad ES lėšos pasiektų Vengrijos gyventojus, be kita ko, per tiesioginio ir netiesioginio nuo Vengrijos vyriausybės nepriklausančių naudos gavėjų finansavimo mechanizmus;

71. pabrėžia, kad svarbu spręsti ekonominės nelygybės ir socialinės atskirties, keliančių grėsmę demokratiniam dalyvavimui ir teisinės valstybės principo taikymui, problemas;

72. ragina Komisiją aiškiau įtraukti su bendrąja rinka susijusį teisinės valstybės aspektą į savo stebėsenos mechanizmus, daugiau dėmesio skiriant vienodam ir greitam esamų teisės aktų taikymui, įgyvendinimui ir vykdymui, užtikrinant, kad valstybių narių teisinės

valstybės principų laikymasis būtų vertinamas ne tik demokratiniu ir teisminiu požiūriu, bet ir atsižvelgiant į jo ekonominį poveikį bendrajai rinkai ir finansiniam stabilumui; prašo Komisijos į savo 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą įtraukti specialų skyrių dėl su bendrąja rinka susijusio aspekto; primygtinai ragina Komisiją pasinaudoti visomis turimomis teisinėmis priemonėmis, kad būtų pašalinti teisinės valstybės principo taikymo trūkumai, įskaitant pažeidimų nagrinėjimo procedūrų pradėjimą ir konkurencijos teisės aktų taikymo užtikrinimo įgaliojimus, kai tai būtina, siekiant išsaugoti vidaus rinkos veikimą;

Teisinės valstybės priemonių rinkinys

73. pabrėžia, kad svarbu į finansavimo priemones, pvz., Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę (EGADP), įtraukti su teisine valstybe susijusias tarpines reikšmes; apgailestauja dėl ES lėšų išmokėjimo Vengrijos vyriausybei, nepaisant besitęsiančių problemų užtikrinant teismų nepriklausomumą ir kovos su korupcija sistemų trūkumų; rekomenduoja sustabdyti lėšų mokėjimą, kol bus įvykdyti visi teisinės valstybės kriterijai; primygtinai ragina Komisiją užtikrinti, kad ES lėšos pasiektų Vengrijos gyventojus, be kita ko, per tiesioginio ir netiesioginio nuo Vengrijos vyriausybės nepriklausančių naudos gavėjų finansavimo mechanizmus, kartu išlaikant visapusišką priemonių, kurių imtasi, poveikį;

74. kritikuoja tai, kad Taryba nesiėmė veiksmų pagal ES sutarties 7 straipsnį vykstančiai procedūrai pagreitinti, ir dėl to sumažėjo ES patikimumas užtikrinant teisinės valstybės principų laikymąsi; primygtinai ragina Tarybą sudaryti prielaidas imtis tolesnių veiksmų, susijusių su ES sutarties 7 straipsnyje numatyta procedūra prieš Vengriją, atsižvelgiant į nuolatinius teismų nepriklausomumo, žiniasklaidos laisvės ir pilietinės visuomenės pažeidimus, dėl kurių reikia nedelsiant imtis ryžtingų veiksmų; rekomenduoja Tarybai užtikrinti, kad vykdant 7 straipsnyje numatytas procedūras klausymai vyktų bent kartą per pirmininkavimo Tarybai laikotarpį, taip pat atsižvelgti į naujus įvykius, kurie daro poveikį teisinei valstybei, demokratijai ir pagrindinėms teisėms; pabrėžia, kad Taryboje nebūtinas vieningas balsavimas siekiant nustatyti, ar iškilo aiškus šiurkštaus Sąjungos vertybių pažeidimo pavojus pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį, ir norint pateikti konkrečias rekomendacijas atitinkamoms valstybėms narėms bei nurodyti šių rekomendacijų įgyvendinimo terminus; pakartoja savo raginimą Tarybai imtis nurodytų veiksmų ir pabrėžia, kad bet koks tolesnis tokių veiksmų vilkinimas reikštų, jog pati Taryba pažeistų teisinės valstybės principą; primygtinai reikalauja, kad vykdant ES sutarties 7 straipsnyje numatytas procedūras Parlamentui būtų skirtas aktyvesnis vaidmuo, įskaitant galimybę pateikti motyvuotus pasiūlymus Tarybai, dalyvauti Taryboje rengiamuose klausymuose ir gauti išsamią informaciją kiekvienu procedūros etapu;

75. palankiai vertina teisinės valstybės priemonių rinkinio prevencines priemones, pvz., metinį teisinės valstybės ciklą, ES teisingumo rezultatų suvestinę, Europos semestrą, ES fondus pilietinei visuomenei, teismų tinklams, žiniasklaidos laisvei ir teisinės valstybės tarpinėms reikšmėms pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę remti; primygtinai reikalauja, kad kaip tarpinės reikšmės būtų nustatytas glaudesnė 2024 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos išvadų ir finansinės paramos skyrimo iš Sąjungos biudžeto sąsaja, užtikrinant, kad ES lėšos būtų susietos su būtinų reformų įgyvendinimu; ragina Komisiją toliau plėtoti tiesioginę prevencinių ir reagavimo priemonių sąsają ir, remiantis metinių teisinės valstybės principo taikymo ataskaitų išvadomis, skubiai ir koordinuotai pradėti pažeidimo nagrinėjimo procedūras, nustatyti tolesnius veiksmus taikant ES sutarties 7 straipsnyje numatytą procedūrą ir taikyti Sąlygų reglamentą ir horizontaliąsias reikiamas sąlygas, susijusias su Chartija, taip pat Finansinio reglamento ir Bendrųjų nuostatų reglamento nuostatas; ragina Komisiją pradedant nuo 2025 m. ataskaitos įvertinti riziką Sąjungos biudžetui, kurią gali kelti teisinės valstybės sistemų trūkumai, ir apie ją pranešti metinėse teisinės valstybės principo taikymo ataskaitose; pabrėžia, kad tiek reagavimo priemonių taikymo pradėjimas, tiek atitinkamų procedūrų užbaigimas turi būti grindžiamas objektyviais atitikties teisinės valstybės principui ir ES bei tarptautinei teisei kriterijais, kaip juos aiškina tarptautiniai teismai;

76. ragina Komisiją pažeidimų bylose sistemingai taikyti pagreitintą procedūrą ir teikti ES Teisingumo Teismui prašymus taikyti laikinąsias priemones; ragina Komisiją persvarstyti 2022 m. komunikate dėl ES teisės vykdymo užtikrinimo[1] išdėstytą savo politiką, pagal kurią ieškiniai dėl pažeidimo nebūtų taikomi pavieniais teisių gynimo atvejais, nes ši politika lėmė tai, jog piliečiai visoje ES daugeliu atvejų neteko teisių, ypač tais atvejais, kai jų pačių vyriausybės atsisako laikytis ES teisės ar ES Teisingumo Teismo sprendimų, nes dauguma šių atvejų taip pat yra ne pavieniai, o susiję su strateginiais ir esminiais klausimais; prašo Komisijos kasmet teikti ataskaitas dėl priemonių, naudojamų kovojant su teisinės valstybės principo pažeidimais valstybėse narėse, taikymo ir veiksmingumo;

77. pabrėžia, kad reikia dar išsamesnio priemonių rinkinio, kuriuo būtų užtikrintas, atsižvelgiant ne tik į biudžeto aspektą, ES vertybių paisymas visuose Sąjungos teisės aktuose, įskaitant finansines priemones, kad būtų užkirstas kelias regresui; primygtinai ragina Komisiją nustatyti trūkumus ir pateikti atitinkamus pasiūlymus, kuriais būtų išplėsta šio priemonių rinkinio taikymo sritis; pritaria tam, kad būtų griežčiau taikomas Sąlygų reglamentas, ES finansavimo programose nustatant kompleksines sąlygas; laikosi

---

[1] 2022 m. spalio 13 d. Komisijos komunikatas „Užtikrinti ES teisės aktų vykdymą, kad Europa būtų naudinga“ (COM(2022)0518).

savo pozicijos, kad įšaldytos ES lėšos turėtų būti išmokamos tik visiškai įgyvendinus reikšmingas reformas ir praktiškai užtikrinus, kad būtų laikomasi teisinės valstybės principo; pabrėžia, kad reikia nuosekliai ir skaidriai taikyti priemonių rinkinį Sąjungos vertybėms apsaugoti, neatsižvelgiant į politinius aspektus ir taikant objektyvius kriterijus, kad būtų pradėtos taikyti reagavimo priemonės; atkreipia dėmesį į tai, kad ši sąlyga taip pat turėtų būti taikoma šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms; pabrėžia Parlamento vaidmens prižiūrint šių priemonių taikymą svarbą; primygtinai ragina Komisiją sistemingai atlikti ES lėšų paskirstymo auditą, kad būtų išvengta interesų konfliktų, politinio instrumentalizavimo ar neskaidraus lėšų paskirstymo nacionaliniu lygmeniu;

78. primygtinai ragina į daugiametę finansinę programą (DFP) įtraukti veiklos rezultatais grindžiamą priemonę, kad būtų sustiprintas ES fondų suderinimas su ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintų Sąjungos vertybių, pvz., demokratijos, pagrindinių teisių ir teisinės valstybės, paisymu; prašo, kad į būsimą DFP būtų įtrauktos patikimos teisinės valstybės apsaugos priemonės, taikomos visiems ES fondams;

79. reiškia susirūpinimą dėl to, kad gali būti piktnaudžiaujama ES lėšų sustabdymu kaip politiniu ginklu prieš pilietinę visuomenę ir vietos valdžios institucijas; primena, jog Sąlygų reglamentu užtikrinama, kad iš galutinių gavėjų neturėtų būti atimta galimybė pasinaudoti ES lėšomis, jei jų vyriausybei taikomos sankcijos; ragina nustatyti vadinamąsias pažangias sąlygas, kurios leistų apeiti teisinės valstybės principo nesilaikančias nacionalines vyriausybes: panaikintas ES lėšas tiesiogiai skirti vietos ir regionų valdžios institucijoms ir nevyriausybinėms organizacijoms bei įmonėms, kurios laikosi ES teisės, ir supaprastinti lėšų, skirtų atitinkamai valstybei narei, perskirstymą kitoms ES programoms; siūlo sukurti skaidrią sistemą, pagal kurią vietos valdžios institucijos galėtų prašyti ES lėšų, kai nacionalinės vyriausybės blokuoja arba netinkamai naudoja ES lėšas; pabrėžia, kad svarbu griežtai ir skaidriai taikyti sąlygų mechanizmus, įtvirtintus Pasirengimo narystei paramos priemonėje ir Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonėje;

Stabdžių ir atsvarų sistema

80. pabrėžia, kad svarbu užtikrinti valdžių pasidalijimą ir stabilią institucinę struktūrą kiekvienoje valstybėje narėje; ragina valstybes nares užtikrinti, kad bet kokios konstitucinės ar teisėkūros reformos, turinčios įtakos valdžių padalijimui, visiškai atitiktų ES pagrindines vertybes ir teisės principus;

81. ragina valstybes nares susilaikyti nuo pernelyg dažno pagreitintų procedūrų, kuriomis apeinamos konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais ir pilietine visuomene, įskaitant parlamentinį tikrinimą ar nepaprastosios padėties įgaliojimų naudojimą, taikymo, nes jos daro

neigiamą poveikį teisėkūros kokybei ir demokratijai; ragina valstybes nares po sistemingų viešų konsultacijų su įvairiais suinteresuotaisiais subjektais ir patariamaisiais organais nustatyti skaidrius teisėkūros procesus;

82. ragina nacionalines vyriausybes ir parlamentus skelbti viešai prieinamus kiekvieno svarbaus pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo akto poveikio vertinimus ir konsultacijų išvadas;

83. atkreipia dėmesį į Venecijos komisijos rekomendaciją dėl to, kad rinkimų pažeidimų, visų pirma susijusių su balsų pirkimu, balsadėžių užpildymu neteisėtai užpildytais biuleteniais ir neteisingu balsų skaičiavimu, atveju turi būti veiksmingai nagrinėjami skundai ir apeliaciniai skundai; primena, kad yra svarbūs šiuo atžvilgiu priimti ES teisės aktai, būtent Skaitmeninių paslaugų aktas, Skaitmeninių rinkų aktas[1], Dirbtinio intelekto aktas[2], Reglamentas (ES) 2024/900 dėl politinės reklamos skaidrumo ir atrankiojo adresavimo[3] ir Europos žiniasklaidos laisvės aktas; ragina Komisiją ir valstybes nares visapusiškai įgyvendinti šiuos aktus ir skirti pakankamai viešųjų išteklių pagal juos įgyvendinamoms priemonėms;

84. ragina valstybes nares stiprinti nacionalinių priežiūros institucijų nepriklausomumą, užtikrinant joms reikiamų išteklių skyrimą ir laisvę nuo politinio kišimosi; pabrėžia pilietinės visuomenės ir žmogaus teisių gynėjų svarbą skatinant atskaitomybę ir apsaugant pagrindines teises;

85. reiškia didelį susirūpinimą dėl stiprėjančio ekstremizmo ir jo ardomojo poveikio demokratinėms normoms bei teisinei valstybei kai kuriose valstybėse narėse; su susirūpinimu pažymi, kad ekstremistinės grupės aktyviai taikosi į mažumas ir padeda kurti baimės, diskriminacijos ir poliarizacijos atmosferą; ragina Komisiją savo metinėje teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje aiškiai įvardyti tokias grupes kaip grėsmę demokratijai, žmogaus teisėms ir

---

1 2022 m. rugsėjo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/1925 dėl atvirų konkurencijai ir sąžiningų skaitmeninio sektoriaus rinkų, kuriuo iš dalies keičiamos direktyvos (ES) 2019/1937 ir (ES) 2020/1828 (Skaitmeninių rinkų aktas) (OL L 265, 2022 10 12, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/1925/oj).

2 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1689, kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 300/2008, (ES) Nr. 167/2013, (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1139 ir (ES) 2019/2144 ir direktyvos 2014/90/ES, (ES) 2016/797 ir (ES) 2020/1828 (Dirbtinio intelekto aktas) (OL L, 2024/1689, 2024 7 12, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj).

3 2024 m. kovo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/900 dėl politinės reklamos skaidrumo ir atrankiojo adresavimo (OL L, 2024/900, 2024 3 20, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/900/oj).

pagrindinėms laisvėms, įskaitant akademinę ir žiniasklaidos nepriklausomumą; primygtinai ragina valstybes nares imtis ryžtingų veiksmų siekiant kovoti su jų įtaka pasitelkiant griežtą teisinį reglamentavimą, švietimą, kuriuo propaguojamos demokratinės vertybės, ir paramą pilietinės visuomenės organizacijoms, kovojančioms su ekstremizmu; ragina ES imtis koordinuotų veiksmų siekiant kovoti su šia grėsme, be kita ko, pasitelkiant švietimą, socialinės įtraukties programas ir prireikus teisines priemones;

86. reiškia susirūpinimą dėl praneštų atvejų, kai valstybių narių vyriausybės naudoja žurnalistų, aktyvistų, opozicijos veikėjų ir ES institucijų darbuotojų sekimo technologijas; primena, kad šnipinėjimo programų naudojimas turi būti griežtai proporcingas ir tikrai būtinas, ir primygtinai ragina Komisiją nepagrįstai nedelsiant pateikti priemonių planą, kad būtų užkirstas kelias netinkamam jų naudojimui, visapusiškai pasinaudojant visomis turimomis Sutartyse numatytomis teisėkūros priemonėmis, kaip rekomendavo PEGA komitetas;

87. susirūpinęs atkreipia dėmesį į vis dažnesnį dirbtinio intelekto naudojimą nacionalinio saugumo ir teisėsaugos tikslais visoje ES, akcentuodamas pavojų pagrindinėms teisėms ir laisvėms[1]; primena, jog reikia užtikrinti, kad valstybėms narėms ar nacionalinėms valdžios institucijoms naudojant sekimo programinę įrangą būtų taikomos patikimos duomenų apsaugos priemonės; ragina sugriežtinti ES teisės aktus, kad būtų užkirstas kelias masiniam sekimui ir diskriminacijai;

88. yra susirūpinęs dėl užsienio šalių kišimosi veiklos, vykdomos valstybėse narėse, šalyse kandidatėse ir potencialiose šalyse kandidatėse, įskaitant manipuliavimą socialiniais tinklais ir dezinformaciją, kurią Sąjungoje ir už jos ribų vykdo jėgos, siekdamos manipuliuoti viešąja nuomone ir iškraipyti demokratines diskusijas; pabrėžia, koks svarbus yra platformų algoritmų skaidrumas, nepriklausomas auditas ir patikimi faktų tikrinimo mechanizmai siekiant kovoti su dezinformacija ir apsaugoti demokratiją; ragina pagrindines skaitmenines platformas bendradarbiauti su nacionalinėmis teisėsaugos institucijomis siekiant padėti neteisėtos veiklos internete tyrimams; ragina Komisiją ir valstybes nares tai stebėti ir skubiai taikyti Skaitmeninių paslaugų aktą ir Skaitmeninių rinkų aktą, ypač dėl labai didelių interneto platformų; ragina Komisiją savo teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos 3 ramstyje (pliuralizmas ir žiniasklaidos laisvė) numatyti griežtesnę dezinformacijos interneto platformose kontrolę;

89. pabrėžia, kokia svarbi yra akademinė laisvė, kaip neatsiejamas teisinės valstybės aspektas, ir ragina valstybes nares apsaugoti

---

1 Europolas, „AI and policing – The benefits and challenges of artificial intelligence for law enforcement“, Europos Sąjungos leidinių biuras, 2024 m.

universitetus nuo politinio kišimosi ir užtikrinti institucijų savarankiškumą; skatina valstybes nares puoselėti teisinės valstybės kultūrą rengiant informuotumo didinimo kampanijas, informavimo iniciatyvas ir veiksmus, kuriais propaguojamos demokratinės vertybės ir principai;

90. ragina Komisiją ir valstybes nares apsvarstyti galimybę dalyvauti procese, kuriame daugiausia dėmesio būtų skiriama administracinių procedūrų ir praktikos, darančių poveikį pagrindinių demokratinių procesų veikimui ir stabdžių bei atsvarų sistemos taikymui pagal nustatytus bendrus ES principus, tobulinimui;

Horizontaliosios rekomendacijos

91. pripažįsta, kad Komisijos teisinės valstybės principo taikymo ataskaita yra viena pagrindinių prevencinių priemonių, skirta stebėti teisinės valstybės padėtį visoje ES, palengvinti valstybių narių dialogą ir vadovauti reformoms tokiose srityse kaip teismų nepriklausomumas, kova su korupcija, žiniasklaidos laisvė ir stabdžių ir atsvarų sistema;

92. pripažįsta, kad Komisijos teisinės valstybės principo taikymo ataskaita nuo jos įdiegimo 2020 metais tapo išsamesnė; vis dėlto apgailestauja dėl to, kad pagrindiniai 2016 m. Parlamento rezoliucijos elementai dar neįgyvendinti ir kad Komisija nevisiškai atsižvelgė į ankstesnėse Parlamento rezoliucijose pateiktas rekomendacijas; mano, kad šios rekomendacijos tebegalioja, ir pakartoja jas; ragina į metinę ataskaitą įtraukti svarbius Venecijos komisijos teisinės valstybės kontrolinio sąrašo elementus, pavyzdžiui, piktnaudžiavimo įgaliojimais prevenciją, lygybę prieš įstatymą ir nediskriminavimą; pakartoja savo poziciją, kad ataskaita turėtų apimti visą ES sutarties 2 straipsnyje nustatytų vertybių taikymo sritį, nes jų negalima vertinti atskirai; prašo Komisijos apsvarstyti galimybę visas su teisine valstybe ar pagrindinėmis teisėmis susijusias ataskaitas, pavyzdžiui, metines ataskaitas dėl Chartijos laikymosi arba Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros ataskaitą, skelbti maždaug tuo pačiu metu, kad vienu metu būtų galima surengti visuotines diskusijas šiais klausimais; vis dėlto apgailestauja, kad, nepaisant stiprėjančių prieš Europos demokratiją nukreiptų dezinformacijos, propagandos ir manipuliavimo informacija grėsmių, dar nebuvo apsvarstyta analogiška valstybių narių tarpusavio vertinimo praktika, kuria prisidedama prie ESBO Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro pastangų;

93. ragina Komisiją kitais metais išplėsti ataskaitos taikymo sritį; primygtinai reikalauja, kad Komisijos 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita apimtų visą ES sutarties 2 straipsnio taikymo sritį ir į ją būtų įtraukti platesni rodikliai, pavyzdžiui, žiniasklaidos nepriklausomumas, pilietinės visuomenės vaidmuo, pagrindinės teisės, akademinė ir meninė laisvė, lyčių lygybė, mažumų ir pažeidžiamų grupių apsauga, pagarba tarptautinei teisei,

laisvi ir sąžiningi rinkimai ir demokratinių institucijų veikimas, kad būtų galima susidaryti išsamesnį vaizdą apie teisinės valstybės standartus visoje ES ir šalyse kandidatėse bei potencialiose šalyse kandidatėse;

94. ragina Komisiją paskelbti rengiant savo teisinės valstybės principo taikymo ataskaitas naudojamus kriterijus, pagal kuriuos atrenkama informacija iš pilietinės visuomenės, tarptautinių institucijų, nacionalinių valdžios institucijų ir kitų suinteresuotųjų subjektų; dar kartą ragina Komisiją pasiūlyti FRA teikti metodines konsultacijas ir atlikti lyginamuosius tyrimus, siekiant pateikti išsamesnės informacijos apie pagrindines metinės ataskaitos sritis, atsižvelgiant į glaudžią pagrindinių teisių ir teisinės valstybės principo sąsają;

95. ragina Komisiją vartoti aiškesnę kalbą ir skaidrias vertinimo taisykles vertinant, ar laikomasi ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintų vertybių; dar kartą ragina Komisiją aiškiai atskirti sistemingus ir pavienius teisinės valstybės principo pažeidimus valstybėse narėse, kad būtų išvengta pavojaus sumenkinti sunkiausius teisinės valstybės principo pažeidimus, ir aiškiai nurodyti, kad, jei valstybės narės tam tikrą laiką sistemingai, tyčia ir šiurkščiai pažeidžia ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintas vertybes, jos gali neatitikti visų kriterijų, pagal kuriuos apibrėžiama demokratija; nurodo, kad rekomendacijos turėtų geriau atspindėti ataskaitoje pateiktas neigiamas išvadas ir būti išsamesnės; mano, kad ankstesnių rekomendacijų įgyvendinimo vertinimas turėtų būti tikslesnis ir kokybiškesnis ir remtis ne tik teisės aktų pakeitimais, bet ir realiais bei nepriklausomais jų praktinio įgyvendinimo įrodymais; ragina Komisiją rengti apsilankymus vietoje ir pateikti vertinimus, grindžiamus konkrečiais ir nepriklausomais praktinio įgyvendinimo įrodymais;

96. įspėja, kad, jei stebėsena nebus susieta su realiais padariniais, kyla pavojus, jog ataskaita taps mažiau svarbi valstybėms narėms; ragina daugiau dėmesio skirti konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų įgyvendinimui, nustatant terminus ir išmatuojamus kriterijus, be kita ko, kai reikia, remiantis esamomis tarptautinių organizacijų (pvz., Europos Tarybos Venecijos komisijos, JT specialiųjų pranešėjų) nuomonėmis arba atitinkamais teismų sprendimais (įskaitant EŽTT); ragina Komisiją išsamiai aprašyti galimus padarinius nesilaikymo atveju, be kita ko, remiantis konkrečiomis priemonėmis iš priemonių rinkinio, kuris apima biudžeto priemones ir finansavimo sąlygas; mano, kad dėl tam tikrų vertybių nesilaikymo reikia nedelsiant imtis vykdymo užtikrinimo veiksmų, o dėl kitų pažeidimų reikia skubiai įgyvendinti rekomendacijas; primygtinai ragina valstybes nares įgyvendinti ankstesnėse ataskaitose pateiktas rekomendacijas ir palankiai vertina tas valstybes nares, kurios ne tik įgyvendino tas rekomendacijas, bet ir viršijo nustatytus standartus;

97. yra susirūpinęs dėl to, kad metinės teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos paskelbimo data liepos mėn. nepadeda užtikrinti pakankamo matomumo ir prieštarauja numatytam ataskaitos tikslui –

surengti tikras viešas diskusijas dėl jos išvadų; primygtinai ragina Komisiją persvarstyti paskelbimo datą ir dėti papildomas pastangas, kad jos išvados būtų plačiai žinomos visose valstybėse narėse;

98. primena, kad ES institucijų priimami arba nepriimami sprendimai dažnai turi įtakos teisinės valstybės padėčiai valstybėse narėse; kritikuoja tai, kad teisinės valstybės padėtis ES institucijoje vis dar neįtraukta į Komisijos 2024 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos taikymo sritį; prašo, kad į Komisijos 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą būtų įtrauktas skyrius apie tai, kaip ES laikosi teisinės valstybės standartų, remiantis nepriklausomu peržiūros mechanizmu;

99. siūlo sukurti visapusišką tarpinstitucinį demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių mechanizmą, kuris apimtų visas ES sutarties 2 straipsnyje nustatytas vertybes ir kuriame dalyvautų visos ES institucijos, valstybės narės ir šalys kandidatės, siekiant skatinti vienodumą; pabrėžia, kad reikia užtikrinti visišką šio organo sudėties ir veiklos nepriklausomumą ir objektyvumą, kartu pritaikant jo įgaliojimus konkrečiai teisinės valstybės principo taikymo problemai spręsti;

100. mano, kad reikėtų stiprinti ES lygmens tarpinstitucinį dialogą ir bendradarbiavimą teisinės valstybės klausimu; apgailestauja dėl to, kad Komisija ir Taryba iki šiol yra atmetusios jo pasiūlymą sudaryti tarpinstitucinį susitarimą dėl demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių; dar kartą patvirtina, kad yra pasirengęs atnaujinti derybas dėl šio susitarimo; ragina kitas institucijas tuo tarpu bent išnagrinėti tolesnio bendradarbiavimo pagal siūlomą tarpinstitucinį bandomąjį projektą demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių srityje galimybes, nes tai padėtų praktiškai stiprinti institucijų tarpusavio pasitikėjimą, visų pirma keičiantis stebėsenos, dialogo ir susitikimų praktika; ragina Tarybą pasirūpinti, kad jos vykdomas dialogas teisinės valstybės klausimu būtų įtraukesnis, šiuo tikslu kviečiant jos sesijose dalyvauti kitas institucijas, pvz., Venecijos komisiją, žmogaus teisių komisarą ir Parlamento atstovus; mano, kad Tarybos vykdomas dialogas teisinės valstybės klausimais turėtų tapti sąveikesnis, nuolat teikiant grįžtamąją informaciją; ragina valstybes nares investuoti į tinkamą pasirengimą šiam dialogui; pabrėžia, kad didesnis skaidrumas sustiprintų dialogą teisinės valstybės klausimais Sąjungoje, ir todėl ragina Tarybą pateikti išsamias viešas išvadas; primygtinai ragina Tarybą bendradarbiauti su nacionaliniais parlamentais siekiant sustiprinti demokratinę priežiūrą, kaip valstybės narės laikosi ES teisinės valstybės standartų; pabrėžia, kad teisinės valstybės principo taikymo ataskaita turėtų būti pagrįsta įrodymais ir objektyvi, skirta valstybėms narėms ir ES institucijoms, ir į ją turėtų būti įtrauktos prevencinės ir taisomosios priemonės;

101. ragina valstybes nares užtikrinti, kad neatidėliotinoms priemonėms, kurių imtasi reaguojant į krizes (pvz., pandemijas ar grėsmes

saugumui), būtų taikoma reguliari parlamentinė kontrolė ir teisminė peržiūra ir kad jos būtų griežtai ribotos trukmės ir proporcingos;

102. mano, kad reikėtų toliau stiprinti ES ir tokių tarptautinių organizacijų kaip Europos Taryba, ESBO ir JT bendradarbiavimą propaguojant ir ginant demokratiją, teisinę valstybę, pagrindines laisves ir žmogaus teises, įskaitant mažumų teises;

103. ragina valstybes nares rengti ir įgyvendinti išsamias pilietinio ugdymo programas, kuriomis būtų skatinamas visų amžiaus grupių piliečių supratimas apie demokratines institucijas, teisinės valstybės principą ir pagrindines teises;

104. apgailestauja dėl to, kad Komisija neįtraukė daugelio Parlamento ne kartą išsakytų prašymų, susijusių su Komisijos teisinės valstybės principo taikymo ataskaitomis; reikalauja, kad Komisija ne vėliau kaip 2025 m. gruodžio 31 d. paskelbtų komunikatą, kuriame būtų išsamiai išdėstyta, kuriuos Parlamento priimtus prašymus, susijusius su Komisijos teisinės valstybės principo taikymo ataskaitomis nuo 2021 m., ji įgyvendins, o kurių ne, ir kodėl;

105. palankiai vertina tai, kad Komisijos teisinės valstybės principo taikymo ataskaita buvo išplėsta įtraukiant šalis kandidates, t. y. Albaniją, Juodkalniją, Šiaurės Makedoniją ir Serbiją, ir pabrėžia, kad stojimo proceso metu gerbti pagrindines ES vertybes turi ne tik dabartinės valstybės narės, bet ir būsimos narės; ragina atidžiai įvertinti teisinės valstybės principo taikymą visose stojimo į ES procese dalyvaujančiose šalyse; ragina Komisiją narystės siekiančioms šalims pateikti konkrečias rekomendacijas dėl teisinės valstybės principo taikymo padėties ir užtikrinti suderinamumą su plėtros ataskaita; tikisi, kad Komisija į savo 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą įtrauks visas šalis kandidates;

°

° °

106. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūrai, Europos Tarybai ir valstybių narių vyriausybėms bei parlamentams.